

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. F. Felicis Potestatis Panormitani Ordinis Minorum S.
Francisci de Observantia ... Examen Ecclesiasticum**

Potesta, Felice

Coloniæ, 1712

Cap. III. De Voto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40060

Ab Ecclesia expellit, quod est proprium
Quam non aliâ ratione, nisi quia munera
Munera Ordinum laici non exercent ex Of-
ficio. Clerici verò ad illos promoti exercent
ex Officio. Hinc Christus Marci 16. generaliter
de vobis, & bonis Christianis loquens, ait:
Ergo ab omni eo, qui crediderint, hæc sequen-
ter, in nomine meo demonia ejicient. Et Mar-
cus 16. Unusquisque autem datur manifestatio
spiritus ad utilitatem; alii, &c. alii gratia sa-
cramentum in suo spiritu.

174 Rite autem prohibetur à Superio-
ribus, etiam Sacerdotibus Officium Exorci-
sationis, licentia exercere, ne quis igna-
ntia, superstitus, aut prave vitæ audeat cum
periculo superstitionis, deceptionis, & con-
temptus, peragere munus, ad quod scientia,
pietas, mortificatio, & maximè vitæ rectitu-
do requiritur.

De adjuratione, agunt Tancr. Tamb. cit.
& Cæcilius cap. 45.

CAPUT III.

DE VOTO.

DEFINITIO.

175 Votum est, promissio deliberata, &
voluntaria facta Deo de meliori
parte. Propositum, est sola voluntas faciendi
quod promissio huic voluntati addit volunta-
tem obligandi alteri, & in casu voti se obli-
gandi Deo.

176 Hinc promissio, si cadat supra ma-
jorem præceptam, novam obligationem in-
ducit.

177 Penitens, qui à Confessario moni-
tus, ut à peccato, v. gr. fornicationis, desistat,
dicitur: Promitto me illud amplius non commis-
surum, regulariter non emittit votum, sed so-
lus. Exram, Ecclesiast. Tom. 6.

lùm manifestare vult suum firmum propo-
situm; quia communiter non intendit in casu
transgressionis se obligare ad novum pecca-
tum, sed ad idem contra sextum præceptum.

Quòd si velit expressè se obligare in casu
transgressionis ad novum peccatum contra
præceptum humanum promissionis à se
emissæ, tunc emittit votum, quia est promif-
sio facta Deo cum animo se obligandi novâ
obligatione liberâ, seu novo præcepto huma-
no à se libere imposito.

Obligatio autem, quam communiter ha-
bet quilibet homo ad vitandum peccatum,
est obligatio necessaria, quæ supponit præce-
ptum; unde oritur, non facit præceptum: Vo-
tum verò facit, imò est præceptum novum;
adeòque, qui habens votum castitatis forni-
catur, peccat contra duo præcepta, contra
præceptum divinum Decalogi de numero
sexto, & contra præceptum humanum voti,
libere ab ipso homine sibi impositum, in con-
fessione aperiendum; quia contra duas virtu-
tes, nempe contra castitatem, quam præce-
ptum divinum respicit, & contra Religio-
nem, quam respicit votum.

178 Qui adstantibus dixit: Si Deus me sa-
nitati restituerit, siam Religiosus, non fecit vo-
tum, Gobat. to. 3. de voto n. 15. quia ea fuit so-
la animi ostensio facta adstantibus, non pro-
missio obligatoria directa ad Deum. Et sicut
similia verba nulli homini directa, in humanis
negotiis nullum pactum, & nullam obliga-
tionem strictam inducunt; ita in re nostra.

179 Dicitur, deliberata, quatenus votens
debet plenè advertere, & cognoscere mate-
riam, quam vovet, deliberatio enim impor-
tat advertentiam, & cognitionem materiæ,
cum libero & expedito interiorum sensuum
usu. Hinc, si quis existens Panormi, putans
D. Jacobum de Compostella distare non plus,
quàm per centum milliaria, ut voveret ad illâ

L

acce-

cedere, non teneret votum ex defectu deliberationis circa substantiam voti.

Similiter vota facta cum semiplena advertentia, seu deliberatione, v. gr. ex repentino animi motu, non valet: Aut si quis voveret semivigilans, vel habens sensus internos vehementissimâ passione iræ, &c. perturbatos.

De errore, & ignorantia discurrat, ut de juramento, *an. 1635*. Error circa vim voti, v. gr. quod obliget sub veniali, quod obligat sub mortali; & quod possit relaxari, quod relaxari non potest, irritum reddit votum, ex defectu consensus; & quia est error circa substantialia. Gobat. *sum. 3. de voto nu. 109. v. num. 1956. & 1822.*

Dicitur: *Voluntaria*, hoc est cum libero voluntatis consensu.

1790 Dicitur: *De meliori bono*, in ordine ad suum oppositum. Hinc votum nubendi absolute loquendo non tenet; quia matrimonium non est bonum melius castitate sibi oppositâ. Dixi *absolute*; quia id, quod absolute est minus bonum suo opposito, ex circumstantiis hic, & nunc potest esse majus bonum: ut *in num. 1816.*

Hinc votum ducendi pauperem, vel meretricem causa pietatis emissum, est invalidum. Ant. à Spir. *S. tom. 1. dis. 2. sect. 13.* quia est impeditivum castitatis, quæ est bonum melius, & Deo gratius recentito titulo misericordiam.

Validum autem est emissum hac cum conditione: *Voveo, casu, quo velim nubere, ducere pauperem*; quia per hoc votum non obligatur quis ad matrimonium, sed quod eo libere assumpto, sit electurus matrimonium Deo gratius, quale est pauperis.

Dicitur facta Deo: ut *in num. 2017.*

DIVISIO VOTI.

1791 **D**ividitur in solemne, & est illud, quod acceptatur ab Ecclesia; ut vo-

tum castitatis sacris Ordinibus sanctæ professionis Religiosæ: Et simplex, quod *solemnitatem non habet, sed emittitur vasa anchoritate.*

Subdividitur in absolutum, quod fit *re ad materiam, quam voveret, ut si voveret castitatem ex amore castitatis; Conditio quod sit sub conditione, ex affectu scilicet habendam, vel non habendam conditionem* gr. voveo castitatem, si Deus me liberet hac tempestate: Et Pœnale, quod fit *ut voveo jejunium, si lusero.*

Item in reale, in quo promittitur *re rena; ut elemosyna; Personale, in quo dicitur sone, vel ejus omisso; ut peregrinatio omisso ludi: Et mixtum, in quo utitur peregrinatio cum elemosyna.*

CONDITIO

1792 **I**n votis apponi solita, si sit de preterito, aut de presenti, non redditur conditionale, sed absolutum; quia suspendit obligationem. Itã si sit futura, cessaria: ut *Voveo elemosynam, si eras pauper*; quia hæc habetur pro impleta. Ut habet esse de re contingenti, ut votum in conditionale.

Conditio impossibilis reddit votum nullum, cum non possit poni in esse. Solum in matrimonio, & ultimis voluntatibus habetur non adjecta, & non reddit actum nullum pro his itã jus disposuit, non sic in votis.

Votum sub conditione turpi, si conditione habeat rationem finis voti, quatenus etiam obtineri intenditur; ut votum dandi tam elemosynam pauperi, si hæc reditas impetra obtineatur; est nullum, ex *num. 1802.* Validum verò, si non se habeat, ut finis, sed pura conditio: ut *Voveo ingredi Religionem, si meus pater bona sua dissipabit.* In primo

bus dissipabit; potest impedire, quia mala sunt impedienda: at conditione adimpleta, tenetur ad votum: ut supra dictum est *num. 1792.*

Si conditio pendeat à voluntate alterius, & non sit mala, seu prohibita, non potes sine peccato impedire; quia tunc remissisti obligationem voti in alterius voluntatem; unde in eo voto adest pactum virtuale, & implicitum de conditione non impedienda. Et tunc peccas impediendo conditionem; at non obligaris voto, quousque conditio apponatur. Peccas autem impediendo vi, aut fraude. At non peccas, si precibus, & rationibus utaris, ut ille conditionem non apponat; quia liberum illum relinquis.

Si quis voveat Religionem ingredi, si pater intra annum consentiat, & ipse votum non manifestat; elapso anno, quamvis pater consentiat, non tenetur ingredi Religionem, Et idem est, si vi, aut dolo impediatur, ne pater consentiat; quia reverà conditio non fuit implet. Ant. à Spir. S. cir.

IN VOTO POENALI;

1797 **V**Er. gr. Voveo jejunium, si In sero, si non recitavero divinum Officium; quoties transgressio in conditione caret culpa, puta per inadvertentiam, infirmitatem &c. caret poena; quia poena est imposita ob culpam transgressionis in conditioe, nempe ob ludum, ob omissionem Officii divini. Imò si recordaris conditionis, & non recordaris poenae culpabiliter, inquam, omittis officium, ut non recordaris poenae jejunii, non teneris ad poenam; quia oblivio naturalis aequivalet ignorantiae invincibili poenae, quae excusat à poena.

Eadem ratione, si scias te votum emisisse, at nescis, si sub poena aliqua, peccas quidem contra votum, sed non teneris ad poenam.

Li 2 Item;

Item, quoties conditio cadit, quatenus est inepta, indifferens, impossibilis, &c. cadit pœna; quia pœna est accessoria conditioni positiva, aut negativa, videlicet actui, aut omissioni, quæ vitari intenditur, & ad quam vitandam fit votum pœnæ.

1798 Quod est verum etiam in voto pœnali duplici, ubi scilicet tam pœna, quàm ipsa conditio est materia voti: v. gr. *Voveo non ludere, & si lusero, voveo jejunium.* Tunc si cadat votum de non ludendo per dispensationem, aut ob aliam causam, cadit votum de jejunando.

Ex quo habens, quòd in voto pœnali conditio voti, quæ vitari intenditur, est finis principalis voti pœnæ, & hæc est illi accessoria.

Si pœna apponatur sine determinatione quoad vices.

HÆC SIT REGULA.

1799 **S**I pœna est ex ordinariis, & moderatis, quæ iterari solent; intelligitur incurri toties, quoties: Si verò est ex gravissimis, quæ iterari non solent, ut est peregrinatio, ingressus Religionis, &c. tunc in prima transgressione incurritur pœna, minime in sequentibus. Quod est verum, si votum sit de sola pœna, v. gr. in casu ludi: ut *Voveo jejunium, peregrinationem, si lusero.* si ve sit de ludo vitando sub pœna: ut *Voveo vitare ludum sub pœna jejunii, peregrinationis;* Sc. *Castropal. tom. 3. tract. 15. disp. 1. p. 18. pag. 141. Tamb. tom. 1. lib. 3. c. 12. §. 7. Ant. à Spir. tom. 1. tract. 5. disp. 2. sect. 27.* Quia interpretatio tunc est facienda ex communi hominum more, & verisimili intentione voventis; homines enim non solent pœnas gravissimas, & extraordinarias sibi toties, quoties sunt in culpa, imponere; bene verò ordinarias, & moderatas.

Tum quia timor singularis gravissimæ extraordinariæ pœnæ, potest hominem ad perpetuò continere, licet post ejus incurrendam cesset; adeòque potest sub una talis perpetua ludi vitatio promitti.

Ex quibus rationibus, non improbabatur citati Doctores, votum de pœna sit in casu ludi, si ve de ludo vitando, si ve gravissimis, si ve ex ordinariis, intelligitur vice: Pro hac sententia adducunt, S. D. Trullench, & Layman; & exemplum de jejunandi in vigilia alicujus Sancti, quod intelligitur de prima vigilia, nisi aliud exprimat.

METUS IN VOTIS.

1800 **Q**UI vovet motus timore pœnæ causa naturali proveniente, tempestate, morbo, &c. vovete dicitur metum intrinsecè incussum. Qui verò motus timore periculi à causa libera proveniente, gr. à latrone, &c. vovete dicitur ob metum extrinsecò incussum.

1801 Vota omnia, etiam solemnia, si ex metu non incensio ad finem ea extorquenda sunt valida, etiam si metus sit gravis, & ab extrinsecò incussum; quia tunc vovens nemine impellitur, sed sponte illud eligat, quod remedium mali imminetis. Sicut ter est validum, quando eligitur tanquam in iudicio oblata ad malum vitandum; imò est validum, etiam si metus gravis sit iuste incussum, illud extorquendum; quia tunc sine iniuria tum proponitur sub conditione, non sub conditione; ut nempe voveas, si malum, cui libere causam dedisti, es fugere velis. Si autem sit metu gravi iniuste incussum ad finem illud extorquendi, est invalidum jure Ecclesiæ, si sit contra naturam, nisi sit iuramento firmatum; quod illud non acceptat, ne det vim iniuste extorquenti; adeòque ut non servetur, non indiget re-

Exempla habes de metu in matrimo-
nio. n. 1645.

M A T E R I A,

110: **U**t votum sit validum, debet esse
possibile, nec mala, vana, inu-
tiliter, aut indifferens: ut si quia cecidisti ex
voto, voveas amplius non equitatum; quia
pulsus es in mari, non amplius navigatum,
quod dicitur Deo stulta promissio; imò pec-
cator venialiter, nisi sit de re mala mortali-
tatis, non valeat, si mutatis circumstan-
tiis bona nam ex reg. juris 1. 8. in 6. non fir-
miter in tempore, quod in initio non subsi-
sit.

1103: Si res sit bona, conjuncta tamen cum
re mala, & tu illam voveas ut bonam,
votum, ut si voveas eleemosynam, si
non capias in furto, si obtineas prolem ex
adulterio, quod patras, quia tunc finis voti est
salus, &c. quæ in se sunt bona, &
deus, adulterium verò non est finis, aut
efficitur voto intentus, sed concomitanter
habet. Quod si res mala sit finis, aut effe-
ctus voti intentus, utique invalidum est vo-
tum.

1104: Votum, si ei adjungatur finis, aut
circumstantia mala, se tenens ex parte mate-
riæ voti, v. gr. si voveas eleemosynam ad
obtinendam vanam gloriam, est invalidum,
Validum est, si se teneat ex parte voventis;
ut si ex vanâ gloria voveas eleemosynam, li-
cet vovendo pecces; quia in primo casu vo-
tum, quod est actus Religionis, & cultus
Dei, ordinatur tanquam medium ad vanam
gloriam, quæ est mala, & inde Deo ingrata;
in secundo casu, vanâ gloria se habet conco-
mitanter, & ut causa impulsiva, non ut fi-
nis.

1105: Causa impulsiva, seu occasio voti-

dicatur illa, quæ existit, aut putatur existere,
quando fit votum, & hominem ad vovendum
excitat: finis verò voti est ille, qui à vovente
intenditur obtineri, & hic, occasione deficien-
te, adhuc persistit.

Sic exemplum de infirmo, qui occasione
desumptâ ex infirmitate, vovit recitare quo-
libet Sabbato Rosarium Virginis, vel ob Vir-
ginis cultum, qui est finis intrinsecus; vel ut
saluti restituatur, & in ea conservetur, qui est
finis extrinsecus. Infirmitas est causa impulsiva;
cultus, aut salus est finis.

1806: Finis intrinsecus est ille, qui essen-
tialiter est actui annexus, ut cultus in oratio-
ne, & recitatione Rosarii: Finis extrinsecus
est ille, qui est separabilis ab actu, & solum est
ejus finis, quatenus est ab operante inten-
tus: Sic est salus in voto de recitatione Rosa-
rii.

1807: Votum Muliercularum Panormi fieri
solum de commemorando toto die Festo ali-
cujus Sancti in ejus Ecclesia, & non comedendo,
nisi quod ab aliis eis sponte defertur, est
nullum, uti de materia inepta; quia est experi-
entia compertum, ut nulla ex his careat cog-
natis, qui cibos affluenter deferant, & sic in
Ecclesia tanquam in taberna bibunt, & come-
dunt; quod non cedit in cultum, sed in maxi-
mam Dei, & Sancti irriverentiam. Validum
tamen erit votum, si postquam Sanctum in-
viferint, domum repetant, ibiq; uti eis placet,
jejunent.

1808: Votum mulierculæ non nendi, seu
filandi die Sabbati ob Virginis devotionem,
non tenet, si habeat animum alia opera servi-
lia patrandi. Leander de voto tr. 2. disp. 4. q. 11.
quia non cedit in cultum ab eo abstinere, cum li-
berum sit et aliis operibus servilibus mentem
magis à divinis ar. ocantibus vacare.

1809: Votum agitandi tatiros, aut prophanas
comicoꝝ representationes in honorem
ali-

alicujus Sancti exhibendi, non tenet. Mendo
n. 63. quia minime Sanctorum cultum, sed
immodestias, & indecora retinet,

1810 Votum omissionis rei bonae tenet, si
omissio disponat ad majus bonum, ut votum
non nubendi. At non tenet, si omissio sit ope-
ris precepti, aut consilii; quia esset rei mala,
aut indifferens: ait Mendo n. 66.

1811 Quis post votum non fornicandi,
videns se, in quadam occasione mulieris, ten-
tationibus agitatam, ut tunc liberaretur à fra-
no voti quoad fornicandum, illud ipsemet
commutavit in melius, videlicet in votum
Religionis. An validè?

Respondeo: Invalidè. Mendo *ver. Votum*
n. 79. cum Sanchez, & Suario; quia in his cir-
cumstantiis commutatio non est in melius;
nam primum votum habet pro fine vitare, &
non patrare peccatum, quod est bonum me-
lius, quàm fieri Religiosum. Imò talis com-
mutatio in votum Religionis opponitur illi
fini, & commutans intendit tollere tunc fra-
num peccati, qui est finis malus, qui vitiat na-
turam voti Religionis, ex se meliorem; unde
in illis circumstantiis invalidum est vo-
tum Religionis, & obligat primum vo-
tum.

1812 Quidam factor vovit se servaturum
castitatem, in sua tamen patria, & arte; po-
stea venit in notitiam, ibi conditam esse legem
Principis, ut nullus artem ibi exerceat ce-
lebs, nisi alicui Magistro famulando: An pos-
sit nubere.

Posse, ait Gobat, *tom. 3. de voto num. 10.*
quia conditio, dependenter à qua vovit, est
reddita impossibilis; promissio namque de-
pendens ab alieno arbitrio, censetur de re im-
possibili, quando alter consentire non vult;
ita ille.

1813 Votum Religionis non obligat, quo-
ties, ex aliqua causa professio emitti non po-

test sine peccato; quia votum non est
lum iniquitatis,

1814 Votum de non assumendo Sacra-
cium, ex humilitate emissum, est validum,
Gobat. *tom. 3. de voto num. 425.*

1815 Votum de bono impeditivo ma-
joris boni est invalidum, & veniale: esse im-
ditivum majori bonis, non est esse im-
ditivum boni majoris cujuscumque, &
absolutè considerati; sic enim nulla facta
valerent, cum semper sit invenire ma-
jorem, quàm sit ipsum votum factum; sed
esse impeditivum majoris boni, quia
habeat tunc, quando vover. Hinc validum
votum Religionis laxioris à seculari
invalidum verò est, si fiat à Religioso
onibus observantis.

1816 Si quod est per se minus bonum
per accidens majus bonum, tenet votum
de, licet regulariter votum de nubendo
teneat, quia est impeditivum celibatus,
per se est majus bonum; tenet tamen
videas primum ad lapsum, & continet
tibi moraliter impossibile; quia
Paulus) Melius est nubere, quam viri
vales sine gravi periculo, aut infamia
quere sponsam, vel liberos ex ea conce-
pi. si inde speretur magnum bonum &
blica, putà pacis, &c. Tamb. *de voto*
§. 3. num. 4.

1817 Votum abstinendi ab hoc opere
vili, non furandi à Petro, non fornicandi
tali muliere, est validum. Ant. à Spic. *Sacra-*
n. tr. 5. disp. 2. sect. 9. n. 249. cum Sancti
tra Tancr. quia abstinencia ab his actibus
ceter sit circa rem individuum, est preceptum
adeoque bona.

1818 Idem dico de voto, amore con-
nientie emissio, non fornicandi, nisi cum
muliere; quia hoc est votum non fornicandi
cum aliis: Et particula exclusiva, nisi, non
claudit

ciatur. At si voveas illam orationem pro gravi tentatione sedanda, pro qua eam es expertus in medicinam; tunc potes ad eam te graviter obligare, quia, est materia gravis, ita ut urgente gravi tentatione, & periculo cadendi mortaliter pecces, si omittas: v. n. 1851. & tom. 2. num. 12.

1822 Votum ex errore emissum, non obligat, si error fuerit circa substantiam, aut conditionem substantialem rei promissæ, vel circa finem, seu motivum vovendi. Hinc qui vovit dare calicem, quem putabat argenteum, non tenetur dare, si comperiat esse aureum: & votum celebrandi Missam pro salute infirmi non obligat, si sic mortuus, aut sanus: vide num. 1789.

1823 Votum negativum, v. gr. non bibendi vinum die Veneris, obligat ad tot peccata, quot vicibus frangitur: non sic votum positivum, v. gr. jejunandi die Veneris; unde toties peccas, quoties eo die vinum bibis; non tamen quoties comedis: uti de præcepto affirmativo, & negativo, cui votum æquivalet, discurremus.

1824 Unde si vovisti jejunare in pane, & aqua, solum peccas prima vice bibendo vinum

1825 At si vovisti hac die jejunare, si comedisti carnes, solum te peccasse prima vice, tenet Ant. à Spir. S. tom. 1. tract. 5. disp. 2. sect. 25. n. 362. cum Tamb. & pluribus.

Peccare verò toties, quoties carnes comedis, dico cum Castropal. & Suarez; disparitas est; quia primum votum non est negativum de abstinentia à vino, sed affirmativum de jejunio sub modificatione panis, & aqua, quale jejunium per primum vini potum sit impossibile: secundum est de jejunio absolute; & quia jejunium includit pro altera parte essentiali præceptum negativum de abstinentia, quod per primam transgressionem non sit impossibile, ideo peccas quoties bibis.

Imò

...morum fornicandi cum tali, quod esset... sed solum facit, quod votum non se... ad talem individuum mulierem, quod non importat malitiam, cum votum sit... & dependeat ex institutione vovendi...
...amorem continentia emissio, quia si emit... amore mulieris, quam à voto excludit, votum est invalidum, & peccaminosum, uti... quatenus esset emissum ad magis... amorem, seu concubinatum cum...
...OBLIGATIO VOTI
...pendet ex quantitate materiae, & qua... intentionis: in materia gravi... Officium Virginis, potest... leviter, sicut per multos potest Con... imponere penitentiam gravem pro... obligando penitentiam... Ità à fortiori vovens; quia... libertate fuit obligatio quoad... ità & quoad modum. Potes... materia gravi se obligare leviter, si... intendat, alioquin censetur se... graviter, quia præsumptio fit ex te... contingentibus: v. n. 1852. |
... In materia levi non potest cadere... sub mortali, nec ratione voti, nec... quia ejus impositio est irra... quam materia levis est incapax obli... Diana par. 5. tract. 5. resol. 50.
... Potes tamen materia in se parva ef... alicujus circumstantiæ, aut... & sic esse capax obligationis gra... si voveas recitare qualibet die... Maria, in Virginis devotionem, ... parva, & omitendo, non nisi ve... quia ejus omisio est modicus... defectus, sicut omisio unius Psal... Officio, quod pariter in laudem Dei re-

Imò in mea sententia, quòd dispensatus ad carnes, ex quo cibi quadragesima nocent, non sic dispensatus ab unica comestione; iste, qui peccavit prima vice comedendo carnes, tenetur servare sub mortali formam jejunii quoad unicam comestionem; quia jejunium non importat unicam comestionem, ut accessoriam, sed æquè primò unicam comestionem, & abstinentiam à carnibus.

1826 Alieno voto nemo obligatur, nisi ratificaverit; unde parentes, qui filium Religioni voterunt, tenentur solum illum verè, & non fide persuadere.

1827 Vota realia impleri debent de proprio. Si non habes, non teneris mendicare. Si verò alius, sive rogatus, sive spontè, velit solvere, quamvis tu possis ex tuo, valet. Vota tamen personalia non adimplentur, nisi per voventem; unde si non potes, non teneris per alium; res namque, non actio alterius potest fieri tua.

1828 Votum mixtum, ex parte, qua est personale, non potest per alium adimpleri; bene verò ex parte, qua est reale.

1829 Qui non potest quoad partem personalem, aut quoad reale adimplere, non tenetur commutationem facere in aliud, quod potest. Imò, si ambæ partes non sint æquè intentæ, sed una accessoria, quia non potest principale, non tenetur ad accessoriam: *v. de imm. 1834.*

1830 Votum nunquam peccandi mortaliter, tenet; quia est de re moraliter possibili, sed non est consulendum ob facilis violationis periculum.

1831 Votum nunquam peccandi venialiter, est invalidum, quia est de re moraliter impossibile: aliqui volunt, quod obliget ad vitanda mortalia, & venialia graviora, Votum de certo veniali, v. g. nunquam mentiendi, tenet. Non sic votum vitandi omne verbum

otiosum, aut omnem distractionem in actione, quia spectatà hominum imbecillitate est moraliter impossibile.

1832 Si concurrant duo vota incommensurabilia, impleri debet, quod est melius: si aequalia, quod est prius: si non recordemur, vera est electio. Ratio primi, quia votum de meliori bono. Ratio secundi, quia tempore, est potior in jure: sit exempli gratia, Petrus vovit jejunare in pane, & aqua, & abstinere à carnibus, & abstinere à carne sexta feria, item vovit in vigilia D. Basilie accedere ad montem ad invicem Sanctam, hoc autem anno vigilia D. Basilie contingit feria 6. & hæc duo sunt etiam commensurabilia: in hoc casu adimplere debetur jejunium, quia est de meliori bono; namque melius animæ, ut potè magis maceratio corporis; hinc ad redimenda peccata Scriptura consulit jejunium, & elemosinam: Tunc quia iter sex, aut octo milliarum excusat à jejunio.

1833 Si materia, quæ ab initio factibilis, & apta, evadat impossibilis, aut in perpetuum, extinguitur votum; si ad tempus, suspenditur pro illo tempore. Si ergo impossibilis quoad partem, tunc si non potest commode dividi, ut est edificatio Templi, non teneris ad partem; si potest commode dividi, teneris ad partem, quam potes; si non potest jejunare totum novennium, si vovisti, potes aliquibus diebus, teneris in solis: *v. n. 454. Et an. 1841.*

1834 Si materia potest dividi, sed una sit principalis, alia accessoria, cessante obligatione principalis, cessat obligatio accessoria, quia ex reg. juris Canon. *Accessorium non sequi congruit principali*; hinc si vovisti peregrinationem Romanam in cilicio, & tibi ad hoc offerre; si peregrinatio evadat impossibilis, non teneris ferre cilicium, nec oblatioem mittere; non enim sunt intenta per se

per (salva legitima hæredis, quæ non potest à testatore gravari debito voluntario quale est votum, aut legatum pium) nec hæres tenetur illud solvere, nisi juxta sufficientiam hæreditatis: *v. num. 2053.*

1840 Item Monasterium, si constituitur hæres voventis, ob ejus mortem, tenetur illius vota realia adimplere; minimè si constituitur hæres ob professionem Religiosam ab eo emissam; quia per professionem Religiosam extinguuntur omnia vota, tam personalia, quàm realia: Vota autem tempore hæreditatis extincta non tenetur solvere hæres. Si autem vota fuerint à tertio acceptata, probabilius est, quòd teneatur Monasterium solvere. *Com. contra Castropal. de voto disp. 1. p. 16. num. 7.*

1841 Si vovisti aliquid faciendum determinato tempore; tunc si votum fuit factum cum intuitu ad tempus; ut si vovisti jejunare feriis sextis, audire sacrum Sabbatis; eo transacto cum, aut sine culpa, cessat obligatio; quia est præfixus terminus. Nec prævenite teneris, si impedimentum prævidisti; quia ad id te non obligasti; nec solet esse hæc intentio voventis.

1842 Si votum non fuit factum cum intuitu ad tempus, sed tempus designatum fuit ut terminus; ut si vovisti Religionem ingredi inter annum; tunc obligatio non cessat; quia tunc non est determinatum tempus ad finiendam obligationem, sed ad præscribendum terminum, ultra quem non differatur; unde etiam post illud debes implere. *Mendo in epist. ver. votum num. 60.*

1843 In dilatione datur parvitas materiae, Imò publica necessitas, aut utilitas permittit dilationem in voto, quantumvis gravi, aut reservato. *Gobat. tom. 3. de voto n. 87.*

1844 Item satisfacis, anticipando si votum non fuit emissum intuitu, seu ex devotione

per (salva legitima hæredis, quæ non potest à testatore gravari debito voluntario quale est votum, aut legatum pium) nec hæres tenetur illud solvere, nisi juxta sufficientiam hæreditatis: *v. num. 2053.*

1840 Item Monasterium, si constituitur hæres voventis, ob ejus mortem, tenetur illius vota realia adimplere; minimè si constituitur hæres ob professionem Religiosam ab eo emissam; quia per professionem Religiosam extinguuntur omnia vota, tam personalia, quàm realia: Vota autem tempore hæreditatis extincta non tenetur solvere hæres. Si autem vota fuerint à tertio acceptata, probabilius est, quòd teneatur Monasterium solvere. *Com. contra Castropal. de voto disp. 1. p. 16. num. 7.*

1841 Si vovisti aliquid faciendum determinato tempore; tunc si votum fuit factum cum intuitu ad tempus; ut si vovisti jejunare feriis sextis, audire sacrum Sabbatis; eo transacto cum, aut sine culpa, cessat obligatio; quia est præfixus terminus. Nec prævenite teneris, si impedimentum prævidisti; quia ad id te non obligasti; nec solet esse hæc intentio voventis.

1842 Si votum non fuit factum cum intuitu ad tempus, sed tempus designatum fuit ut terminus; ut si vovisti Religionem ingredi inter annum; tunc obligatio non cessat; quia tunc non est determinatum tempus ad finiendam obligationem, sed ad præscribendum terminum, ultra quem non differatur; unde etiam post illud debes implere. *Mendo in epist. ver. votum num. 60.*

1843 In dilatione datur parvitas materiae, Imò publica necessitas, aut utilitas permittit dilationem in voto, quantumvis gravi, aut reservato. *Gobat. tom. 3. de voto n. 87.*

1844 Item satisfacis, anticipando si votum non fuit emissum intuitu, seu ex devotione

M 129 tione

tione talis præfixi temporis, v. gr. festæ sextæ.

1845 Si non determinasti tempus, teneris implere, cum primum commodè potes.

1846 Ly, *Cum primum*, intelligitur non physice, sed moraliter, hoc est datâ temporis opportunitate, & occasione, juxta prudentis arbitrium.

Quantum ad peccatum mortale. Caj. Nav. & alii apud Ant. à Spir. S. tom. 1. tr. 5. disp. 2. sect. 18. num. 320. absolute tenent executionem talium votorum, quibus non est tempus præfixum, posse differri, quamdiu vovens voluerit, dummodò non sit periculum oblivionis, vel non adimplentionis. Castrop. docet, dilationem sex mensium post datam opportunitatem, esse notabilem, & inde mortalem, Lædesma in voto Religionis, dilationem duorum, vel trium annorum putat non esse mortalem, si non sit periculum oblivionis, aut non implentionis.

Sed rectius Tamb. lib. 3. c. 12. §. 3. num. 10. docet, in voto Religionis esse considerandam ætatem; nam si vovens sit sedecim annorum, utique dilatio trium annorum non erit notabilis; secus si quadraginta annorum v. num. 1852.

1847 Si determinasti tempus, v. gr. dandi eleemosynam mense Augusti cum intuitu temporis, si ante illud tempus prævideas impedimentum, non teneris prævenire; quia obligatio est affixa temporis. At si incepto tempore illo, v. g. mense Augusti, prævides impedimentum pro fine mensis, teneris prævenire; quia jam es intra tempus obligationis, sicut die festo, qui prævidet impedimentum auditionis sacri, tenetur mane prævenire.

1848 Si vovisti rem determinatam, v. gr. hunc calicem; si pereat, non teneris ad alium; quia fuit præfixa individua materia. Si vendidisti, teneris ad pretium; quia eadem materia virtualiter manet,

1849 Si non determinasti quantitatem, dando quantum velis, dandum non sit tam parum, ut videaris irritum; quia nemo præsumitur se obligare ad id, quod est decens, & commodè.

1850 Si pluries votum de eadem re, v. g. si frangas, unum peccatum cogitur, quia non est votum distinctum, sed distinctio voti: v. num. 1984.

1851 In votis constituentibus statum religiosum, & in votis, seu præceptis Ordini Sacto non potes te; obligatus sed tibi liberum est, eum statim, quo electo, sub gravi ad illa teneris, si solitas obligationis ibi est ab Ecclesia scripta.

1852 Votum licet habeat rationem precepti humani, in quantum est onus impositum ab homine; obligatio tamen adimplendi est de jure naturali, & de jure Fagnan. in lib. 3. pag. 476. de jur. nat. nam ratio naturalis dicit, fidem promissam hominibus esse servandam; ita potius Deo illius supremo Domino. Item de jure vino: Deuter. 23. *Cum voveris Domino tuo, ne tardabis reddere; quia requiritur Dominus tuus, & si moratus fueris, imputabitur tibi peccatum.* Psal. 75. *Vovite, & date Domino Deo vestro.* Et Eccles. 5. *si vovisti Deo, ne moreris reddere.* Deo infidelis, & stultus promissis, sed quæcumque voveris, redde. Multoque melius est vovere, quam post votum promissa non reddere.

1853 Ut votum valeat, requiritur sufficiens ad mortale, nempe ubi ratio exceptis votis solemnibus Religiosis, sunt invalida ante annum 16. expletum, præscripto Trid. sess. 25. c. 15. tam pro quàm pro mulieribus.

1854 Vota impuberum, & Religiosorum facta non requiruntur consensus positum

...sunt valida, si non sint præjudi-
...aut Prelato, vel Religioni; secus
...
1855 Castitas est virtus prohibens om-
...delectationem voluntariam veneream,
...quam internam, quam externam; ita & vo-
...castitatis, imò voto castitatis ligatus,
...si sine sua delectatione alium ad pol-
...suis tactibus impellat, aut solum
...circumstantiam sui
...explicare; quia contra suam castitatem
...omnem actum vene-
...luxuriæ prohibet.
1856 Voto ingrediendi Religionem non
...si ingrediaris animo egrediendi;
...castitatis. Bene verò, si vero animo
...ingrediaris, postea, tamen ante
...egrediaris; quia tibi Religio
...placeat. Si voti ingressum, & profes-
...probabile est, cum Diana par. 2. tra.
...Castrop. tom. 3. tr. 16. dis. 1. p. 4.
...aliter, te posse licitè egredi, si exper-
...Religionem propter asperitates non
...accommodam; quia tale votum in-
...debet juxta formam juris communis.
...c. 15. quod annum probationis
...professionis requirit pro experi-
...ut si Religio non placeat, sit liberum
...quæ conditio est virtualiter inclusa in
...cap. 16. Trid. suspendat omnes
...intra dictum tempus factas.
1857 De voto castitatis, & Religionis
...conjugale: vide in matrimonio.
1858 Qui vovit Religionem, non tenetur
...si ab una, aut altera respuatur
...putà tres, aut quatuor. Tancr.
...num. 19. Busem. Et tunc
...est liber à voto; quia implicite
...includit Si Abbas recipere volu-
...si unam ingressus, ejiciatur.
1859 Qui vovit ingressum in determina-

tam Religionem, si ab illa non admittatur,
non tenetur ad aliam.
1860 Qui post Religionis votum cognoscit
se impedimentum habere, ob quod non sit
admittendus, vel admittus sit expellen-
dus, non ligatur voto.
1861 Non emisit votum Religionis,
nec tenetur eam ingredi. 1. Qui emisit vo-
tum volendi Religionis ingressum, sed satis-
faciet eliciendo semel actum bonæ volun-
tatis. 2. Nec qui emisit votum nolendi in
seculo vivere, sed ei satisfaciet negativè
se habendo, non eliciendo scilicet actum
volendi in seculo vivere, nec contrarium; un-
de ambo possunt matrimonium contrahere.
1862 Qui verò vovet se moriturum in
Religione, seu extra Monasterium non mori-
turum, votum ingrediendi Religionem, &
in ea perseverandi promittit; quia non po-
test quis in Religione mori, nisi eam ingredia-
tur & in ea perseveret. Ita Leander de v. o. v.
tr. 1. disp. 21. q. 6. 7. & 8.
1863 Qui fecit votum promittendi aut vo-
vendi castitatem, non fecit votum castitatis;
unde potest commutari, aut dispensari.
1864 Qui fecit votum peregrinationis Ro-
mam nudis pedibus, si non possit nudis pedi-
bus implere, tenetur accedere modo, quo
potest; quia non pendet ab eo modo, sub-
stantia voti; & qui non potest accessorium, te-
netur ad principale; qui verò non potest
principale, non tenetur ad accessorium.
Hinc, qui vovit ire pedester: tenetur ire
equester, nisi eam circumstantiam ut prin-
cipalem vovisset, puta ob subeundum eum
laborem, vel ob vitandas expensas equi.
Mendo num. 63.
RELIGIOSUS CREATUS
EPISCOPUS,
1865 A Ut Cardinalis, quoad habitum te-
netur uti colore sui ordinis, li-
M m 2 cèr

est uti possit figura Episcopali. Est autem à die confirmationis facta à Pontifice liber ab aliis votis præter tria essentialia, & à præceptis Regula, ita ut non teneatur amplius ad jejunia, usum lanceorum, & reliquis observationibus præscriptis in Regula. *Port. ver. Episc. nu. 13. Rodr. ver. Episc. c. 68. Thomas Delbene de Inquisit. par. 2. dub. 2; 6. sect. 67. Bulemb.*

Probo ex *c. Statutum 18. q. 1.* per illa verba: *Statutum est, ut Monachus, quem electio canonica à iugo Regula & Professionis Monachalis absolvit, & Sacra Ordinatio de Monacho Episcopum fecit, velut legitimus heres, paternam sibi hereditatem postea jure vendicandi potestatem habeat.* Idcirco dignitatem Episcopalis.

1856 Idem dicunt de Episcopis titularibus, & addunt, quod si Episcopus Episcopatum relinquit, aut ob culpam deponatur, dummodo non degradetur, non tenetur ad regularem observantiam redire; quia retinet eminentiam Episcopalem. Secus de Religioso Cardinali, qui si non est Episcopus, & renunciet, tenetur ad Regularem observantiam, & obedientiam redire.

1867 Non est autem liber à tribus votis essentialibus; quia non desinit esse Religiosus, sed solum est exemptus quoad aliquos effectus paupertatis, & obedientiæ, juxta decentiam status. At non dispensatur obedientiæ, sed mutatur in obedientiam Papæ; nec paupertas; quia non acquirit dominium bonorum Ecclesiæ, sed administrationem, liberam tamen quoad suam sustentationem, & causas pias: *Est enim (ait D. Bonav. in 4. sent. dist. 3. 8. §. Ad illud n. 47.) devotiarum non dominus, sed dispensator, & similiter in voto obedientiæ non est dispensatus, quia omnem obedientiam, quam debet prius suo Superiori, debet Papa.*

RELIGIOSUS MINIMUS

1868 **C**reatus Episcopus, tenetur tam quadagesimalem. *Port. 3. priv. c. 14. n. 3. Montoya, Lodes, & Vitor contra Pelliz. Fagun, Diana. par. 3. tr. 1. 50. Bord. ref. 115. n. 29.* quia est votum essentialia impossibile; patet ex veritate professionis: *Voveo stare, & perdurare in opere vite meae sub vita & Regula Fratrum Minimorum; perseveranter in votis paupertatis, castitatis, ac obedientiæ quadagesimalis vite.* Hinc Peyr. cit. n. 2. in suprema Inquit. Hylp. prohibens libeta Lacerdæ, donec corrigantur, statutum dixit, votum vite quadagesimale esse essentialia in Ordine Minimorum. Quis igitur eodem modo discutere de quarto voto pro Minimis assumpsit, quod titimus de aliis tribus pro aliis Religiosis.

1869 Tum quia [ut refert Peyr. cit. n. 2. tres Summi Pont. Paulus V. Gregor. XV. Urb. VIII. cum tribus Minimis assumptis hoc voto dispensa vere. Et præfatus Urb. VIII. in examine Patris Francisci Galani pro Episcopatu Capruliensi, cum interrogavit, an factus Episcopus teneretur ad vitam quadagesimalis? & cum dixisset, non, respondit Papa: *Errasti, tenetur, & parum defuit, ut excluderetur, non tamen cum eo dispensare.* Idem est dicendum de ceteris.

RELIGIOSI PERPETUO EJECTI

1870 **A**ut damnati ad triremes, tenentur omnino ad castitatem. Eorum verò vota paupertatis, & obedientiæ sunt extincta quoad substantiam, sed dispensa quoad executionem, & aliam

ratione status, cui eorum executio non tenentur, unde non tenentur obdite Superiore regulari, nisi quoad regressum, si arceantur, ut redeant, minime quoad alia, quia extra Religionem carent Superiore regulari, & per se non fuerunt constituti extra eius subjectionem.

1871 Ejecti bonorum, que obtinent, solent habere alium, & administrationem, non benedictionem, quod acquirunt non Monasterio, sed non sunt membra, sed Ecclesie, in qua habent beneficium, vel Episcopo loci, si id non habent, & non sunt exempti. Si autem beneficium non habent, & sunt exempti, acquirunt solum.

1872 Ejectos, & damnatos ad tricesimas tenent ad præcepta regulæ, docent cit. 20. quod etiam Pelliz. & Bord. extendunt observationem Divini Officii, quatenus hoc est de observantiis, & præceptis regulæ, & quatenus consuetudo recitandi est in tota ecclesia Religionem. Sed eos ad divinum Officium tenent, docent Rodr. Bonac. Gav. Nunez, & alii v. n. 427.

1873 Item, dicunt, ejectos non teneri ad alia vota præter essentialia, excepto voto de procurandis, aut acceptandis dignitatibus extra Religionem, quod semper durat, ex Decr. v. n. VIII. die 21. Maii 1653. Suarez autem, si dicitur, volunt, teneri etiam ad alia vota specialia.

1874 Ejectus per sententiam, si ante ingressum habebat votum simplex Religionis, post ejectionem non tenetur ingredi alium ordinem, et vi prioris voti; quia fuit extinctum per professionem solemnem, Port.

ERE ALIENO GRAVATUS,

1875 Qui prius Religionem vovit, tenetur ingressum differre, si brevi tempore solvere possit; secus si non possit, nisi in-

tra longum tempus, & cum periculo damnationis, Potens solvere, si ingreditur, & profiteatur, professio est illicita, quia contra iustitiam creditorum, sed valida; & tunc nec Monasterium tenetur solvere, nec ipse tenetur laborare, aut egredi ad solvendum. Gobat. cum aliis tom. 3. de voto num. 29. & seqq. quia professio Religiosa extinguit omne debitum civile. Insuper est æquivalens cessio bonorum: vide à n. 1115. ad 1123.

QUÆRES.

1876 Laicus quidam Ordinis Minorum fuit pro Novitio admissus ante annum 18. & professionem emisit anno sequenti contra constitutiones Religionis, & Summorum Pontificum Clem. VIII. & Innoc. X. præcipientes, ut nullus pro laico approbatur, qui 20. ætatis sue annum non expleverit, & consequenter, quod non profiteatur, nisi post 21. Et quia id fuit scienter factum tam a Novitio, quam a Superiore, ideo quaritur, An sua professio sit nulla, & inde liber à votis?

1877 N Avar. & Castill. apud Peyr. de Præf. g. 3. c. 2. § 6. n. 160. tenent, talem professionem esse nullam, & ad nil obligare. Quia quando datur alicui potestas ad aliquid faciendum, & simul præscribitur forma, forma non servata, actus est irritus.

1878 Resp. tamen laicum, qui post 16. sue ætatis annum expletum, licet ante 21. professionem emisit, esse valide professum, & teneri ad vota, non obstante scientiâ defectus, & constitutionum. Bord. ref. 121. num. 14. Pelliz. trakt. 3. c. 1. n. 37. Rodr. Port. & alii cum Peyr. quia allata constitutiones solum prohibent, non irritant professionem antea factam; nulla enim est apposita clausula irritans, sicut apponit expressè Trident. contra professos ante 16. ætatis annum completum;

ac proinde ejus professio tenet, juxta illud ex cap. *Ad Apostolicam de Regul. multa facta tenent, quae fieri prohibentur*. Tum quia Pontifices cit. expresse id prohibent non in ordine ad validitatem professionis, sed in ordine ad habilitatem ad labores, ad quos pro Monasteriorum servicio laici sunt destinati.

Idem est etiam proportionabiliter pro aliis Religionibus dicendum; quoniam extat Declaratio S. C. Concilii 2. Novembris 1582. quam refert *Pejr. de Rel. Pral. q. 3. cap. 1. §. 6. n. 160.* Superior verò, qui scienter admittit, incurrit in pœnas contra malè recipientes per cit. Pontifices fulminatas.

1879 Ad rationem in oppositum. Resp. formam illam, quòd requiritur annus 20. non esse substantialem, sed accidentalem; ac proinde, ejus defectus non invalidat actum; in rebus namque moralibus forma illa dicitur substantialis, sine qua actus valeat non potest, in cujus præscriptione ponitur decretum irritans expresse, v. gr. *irritum decernentes quicquid contra, &c.* vel saltim implicite, v. gr. *aliter fieri non possit: ut in n. 157. Bord. ref. 138. n. 5.* forma verò illa dicitur accidentalis, quæ caret allatis clausulis; & cum hoc secundùm pateat in præmissis verbis constitutionum, sequitur, quòd talis forma non sit substantialis, sed accidentalis; & propterea ejus defectus non invalidat actum.

1880 Hac ratione S. Congr. Conc. cit. pro quibusdam juvenibus ante annum 18. professis in Ord. Minim. ubi præscribitur, quòd *recipiantur, dummodo ad minus 18. annum attingant*; sancivit, eorum professionem esse validam, his verbis: S. Congr. Conc. *consuit professionem illorum esse validam, &c.*

INTERPRETATIO VOTI

1881 **E**st strictè faciendâ, ut minus obliget, ex cap. *Ex partibus, de fontibus*.

Quia votum est onus, quod homini contra libertatem imponit; unde habet legis positivæ humanæ: v. n. 187a.

1882 Pro tollenda autem æquivoque particula, *strictè, & benignè*, habet, quæ interpretatio voti fieri debet stricta voto nigna voventis; quia strictio est ad votantis, & ut minus eum obliget; adeo vota sunt intelligenda secundùm personam verborum, communem usum loci patriæ, hominum acceptationem, & ipsius dispositiones.

1883 Qui vovit quotidie quid dicitur peri, si hodie non dat, tenetur illud dare, quia hæc fuit intentio rationaliter interpretativa voventis.

1884 Qui vovit singulis mensibus communicare, non peccat, si per duos, aut tres differat; quia parùm pro nihilo reputatur hæc intentio præsumitur in emissione voti.

1885 Si fuisti in mora, sive inculpabiliter, sive culpabiliter, & inde accidit difficultas, stabiliter ex parte materiæ pro executione non teneris, aut saltem suspendatur votum, quia intentio voventis non præsumitur de te obligando in eventu talis difficultatis. Gobat. *tom. 3. de voto num. 246.*

1886 Qui Panormi exiens vovit visitare B. Virginem Drepani, non tenetur, si uno accessu Drepanum, ibi habitet, sed tenetur ad duos accessus; quia ex communi acceptatione per duas visitationes intelliguntur duo itineres, seu duæ peregrinationes. Gobat. *cit. num. 241.*

1887 Panormi incola, qui simul, etiam accessivè vovit peregrinari Romam, & B. Virginem Laureti, satisfacit, si accedat Romam, & inde Lauretum; quia hæc est intentio voventis. Gobat. *cit. num. 256.*

1888 Votum abstinendi ab ovis, non obligat ad abstinendam lactuiciorum, nec con-

quis, nisi expressè comprehendas; quia ova, & lactem distinguuntur. Votum audiendi Missam quotidie laus sit, si die festo audias tantum unam, sicut cæteris diebus; quia tua interpretatur, ut nulla dies transeat sine Missa. Votum de recitando Rosarium impletur per tertiam partem; quia hæc nominè Rosarii solet accipi.

119. Votum jejumandi in pane, & aqua obligat sub mortali ad abstinentiam vini, & ciborum ciborum, nisi excuset parvitas materiam. At si semel illud fregisti bibendo vinum, aut comedendo alium cibum, non teneris jejunare quæta formam Ecclesiæ; quia jejunium in pane, & aqua promissisti, quod per primam violationem, &c. est tibi factum impossibile. Nec impletur per panem coctum cum pura quantitate olei, nec per macherones facta cum sola aqua; quia in 1. causa, licet materia olei sit parva, non est panis, & aqua; si 2. sit sit similis farina, in usu hominum non est panis; impletur tamen, si panem coctum cum sola aqua, sicuti si panem asles.

120. Qui emisit votum virginitatis, interponit carnem voluntariè deperdita, adhuc tenetur ad votum; quia virginitas, ex Scoto in 4. dist. 29. q. 6. lit. C. est virtus inclinans ad servandum puritatem mentis, & corporis. Hinc virginitas non distinguitur à castitate perpetua quoad absolutum, nempe prout importat propositum continendi perpetuò; sed solum quoad connotatum, nempe prout connotat integritatem carnis, & carentiam ad usus carnis; adeòq; integritate carnis semel deperdita, virginitas, licet non possit obligare quoad absolutum, potest obligare quoad absolutum. Scoto in 4. dist. 31. quæst. unic. lit. C.

121. Jovens studii applicatus emisit votum Religionis, ex aliquo autem defectu fuerat non est admittus pro Clerico; vel post votum factus est irregularis, ut non possit al-

cedere ad ordines: non tenetur ingredi Religionem in statu laicali; quia votum cessat, quando notabilis mutatio superveniat, quæ rem promissam in alio statu moraliter diverso constituat. Et onerosum esset obligare ex voto ad assumendum statum laicalem in Religionem eum, qui poterat esse Sacerdos. Eadem ratione ille, qui in adolescentia vovit Religionem, deinde factus senex, vel debilis, non obligatur ingredi Religionem; quia est notabilis facta mutatio.

QUÆRES I.

122. Petrus dives post plures annos conjugii filios desperans, vovit dare majorem partem bonorum cuidam Ecclesiæ: at quia post votum filium suscepit, quare, An votum teneat?

Resp. tale votum superveniente filio cessare; 1. quia est notabilis facta mutatio; 2. quia donatio etiam facta Ecclesiæ, superveniente filio, fuit: suadetur: donatio facta alteri, quam loco pio, ex communi ruit, hac ratione; quia nemo præsumitur rem suam alteri donare in casu supervenientis filii, nisi expresserit se non revocaturum, etiam supervenientibus filiis, unde tales donationes semper imbibunt implicitam conditionem: *Si mihi non sit filius*; quæ ratio æquè militat in casu nostro de donatione facta Ecclesiæ, etiam si sit voto, aut juramento firmata firmata. Non obstat ratio opinionis opposita; quia Ecclesiæ succedit loco filiorum, sed in defectum filiorum.

Quòd si vivente patre, filius, qui supervenit, moriatur, reviviscit donatio; quia sicut in tali donatione dicitur in d. lvi implicita conditio: *Si filius non sit*, & ideo superveniente filio, donatio expirat: ita in expiratione dici debet involvi aliam implicitam conditionem: *Si filius superveniens non moriatur vivente patre*; & ideo præmoriante filio, do-

natio debet resurgere; & quidem talis est affectus donatoris, ut non velit Ecclesiam privare promissâ, nisi intuitu filiorum: v. n. 1899.

QUÆRES II.

1893 *Quis emisit votum peregrinandi Romam, accidit, ut occasione Lublai anno 1700. eo accesserit conductus stipendio à quodam nobili. An satisfecerit voto?*

Resp. satisfecisse. Gobat. tom. 3. de voto n. 241. Castropal. tract. 15. disp. 2. punct. 12. num. 9. quia adducunt exemplum de Sacerdote, qui potest satisfacere Sacro ex voto per Sacrum, ad quod tenetur ex stipendio. Ratio est; quia talis rationabiliter præsumitur intentio votantis. Idem dicunt, si accesserit recreationis causa, sed animo satisfaciendi etiam suo voto.

Quòd si votum fuit de accidendo pedestre, & ea occasione famulatus accessit equester, non satisfecit, si intentio fuit de patiendo molestias itineris pedestris cum intuitu principali ad devotionem. Potest tamen petere commutationem quoad modum eundi pedestre. Satisfecit verò, si modus accedendi pedestre fuit cum intuitu ad expensas minuendas; & si ad devotionem, non tanquam motivum principale, sed accessorium, ex intuitu minuendi expensas.

QUÆRES III.

1894 *Qui post votum peregrinationis mutavit locum habitationis plus distantem, ita ut peregrinatio evaserit difficilior. An conatur ad votum?*

Resp. teneri, si excessus difficultatis sit levis, putà si in peregrinatione decem dierum excessus esset per unum, aut alterum diem.

Non teneri autem, si excessus sit notabilis putà per alios tres, aut quatuor dies, quæ notabilis facta mutatio ex parte maris, quam si prævidisset, non vovisset. Sed suspenditur votum, ita ut, si redierit ad rem, aut propinquorem habitationem, neatur ad illud. Gobat. cit. num. 247.

E converso, si incipiat habitare in loco, satisfacit, si de domo ad Ecclesiam illam pergat, & votum perficit. Gobat. cit. 246.

QUÆRES IV.

1895 *Quis vovit visitare D. Rosaliæ monte postea vovit visitare Sancti Iffremi cisternam in monte D. Rosaliæ. An utrumque satisfacere possit unico actu, seu accessu?*

Resolutio est defumenda ex intentione votantis. Sicigitur, quando secundum vovit, cogitavit ad laborem accessus, utique voto diversos dies executionis assignatum est, eum non satisfacere unico actu; sicut è contra certum est, eum satisfacere si quando secundà vice vovit, intendens accessum adimplere. At si non cogitavit certum laborem: tunc (quidquid dicitur par. 3. tract. 6. ref. 86.) si vota inciderint eodem die, tunc utique satisfacit unico actu, puta uno accessu. Id potest accidere, si visitationem D. Rosaliæ vovit pro die septembris 4. Septembris, visitationem Sancti Iffremi pro prima feria sexta Septembris eodem anno dies quarta Septembris est prima feria sexta.

Si autem vota non coincidunt eodem die, tunc non satisfacit unico actu, videlicet accessu; quia vota distincta important obligationes distinctas; adeoque votum superius distinctum actum exposcit.

1896 *Nec obstat dicere, quod unum auditiois Sacri satisfieri possit duplici*

QUÆRES VI.

1898 *Quis vovit ingressum Religionis, si eius frater Panorpm venires. Expectavit decem annis, & frater non venit. An possit nubere?*

Responso pendet ex dictis à n. 1792. & infra de votis reservatis conditionalibus: num. 2009. nam ly si, vel fuit vera conditio intenta, & ejus amore emissum votum; & tunc votum non est reservatum, sed conditionalitatum; & post tam longum tempus cadit, & qui vovit, potest nubere; quia non potest rationabiliter præsumi, quod intentio voventis fuerit expectare tam longum tempus, nisi expresserit, aut nisi circumstantiæ sint tales, ut id suadeant: imò rationabiliter præsumitur oppositum; nam præsumptio fit ex regulariter contingentibus.

1899 *Si particula si valuit pro quando, utiq; votum erit reservatum, sed ejus valor, & obligatio non incipit, nisi adveniente tempore præfixo, aut tempore rationabiliter conformi intentioni voventis.*

Dixi, aut tempore conformi, &c. quia vel adventus fratris fuit intentus, ut causa impulsiva, seu per accidens; & tunc tenetur Religionem ingredi, aut prævenire, ne postea impediatur, aut reddatur inhabilis, considerata ætate voventis, juxta dicta in locis cit. quia tam longa expectatio non potest præsumi, nisi exprimat.

Vel adventus fratris fuit intentus ut causa, & motivum principale voventis, seu ita ut votum fuerit emissum dependenter ab illo: quod potuit esse, quatenus per præsentiam fratris intendebat se expedire à cura Matris, Sororis, Neptis, &c. quod sine illo commode obtinere non valet. Et tunc pariter votum cadit eadem ratione, quia non potest præsumi,

Nn mi,

cento quia paritas nobis favet, unicâ namq; ratione Sacri satisfacimus duplici obligatione, & præcepto, si coincidunt eodem die, uti de Dominico contingat festum Apostolorum, si coincident si diverso die. Ita in re nostra, qui vovit audire Sacrum quolibet die Sabbati, & tunc aliquo Sabbato contingat festum de præcepto, utiq; unico Sacro utriq; obligationi satisfacit ut qui vovit audire Sacrum non deturando tempus, non satisfaciet, unicâ ratione, præcepto, & voto, nisi quando vovit, id cogitaverit, seu intenderit.

In libro de distincto labore, & obligatione, competendum est pro distincto labore, &c. quia regulariter sic vota distincta emittuntur.

QUÆRES V.

1897 *Quis in periculo naufragii vovit sequi, modo dicit, quod si tunc Sacerdos non venisset, hoc, non Religionem vovisset. Quid?*

Responso, si plena consideratione Religionem non teneri, si periculum fuit ita repentinum, & prærens, ut non reliquerit illi tempus cogitandi, nisi de Religionis, & relictæ, & ex defectu plenæ deliberationis; quæ ad valorem voti requiritur saltem tanta deliberatio, quanta ad peccandum mortaliter, quod requiritur tatum spatium, quantum sufficit ad discernendum inter duo, nempe inter bonum, & malum; ita ad vovendum requiritur tantum spatium, quantum sufficit ad discernendum inter duo, v. gr. inter Religionem, & carnalitatem, aut saltem inter Religionem, & carnalitatem. Si tamen consideravit Religionem, & carnalitatem, ac asperitates, dicendum est, quod votum, quia plenè deliberavit.

Push. Exam. Ecclesiast. Tom. I.

mi, quòd ejus intentio fuerit expectare per tam longum tempus, nisi expresserit, &c. Unde tunc conditio reputatur, ac si cecidisset. Votum autem conditionale (ut docet communis) cadente conditione, sub qua est emissum, cadit: v. n. 1805.

Totius resolutionis ratio est; quia votum ejusque valor, & obligatio, omnino pendet ex intentione votantis: n. 1892.

Consultius tamen erit, si petat dispensationem, saltem ad cautelam.

QUÆRES VII.

1900 Puella, quàm facilis ad votendum, tam inconstans, & facilis ad vota violanda, pœnitentia retractata, confessorio suadente, proposuit nullum emittere votum inconsulto confessorio vel si, quod emitteret eo inconsulto, irritum fore. Hoc non obstante, votum Religionis emisit, & paulò post emissi voti juxta morem pœnituit. Quid respondebit confessorius?

R Esp. Gobat. tom. 2. tr. 3. c. 38. in fine. Vel hæc puella, quando vovit, fuit immemor pacti cum confessorio inchoati, vel memor. Si immemor, votum est nullum; quia mutatio voluntatis non debet præsumi, sed probari; unde cum hoc non possit probari, præsumitur habitualiter permanere voluntatem non obstringendi se voto sine approbatione.

Si memor, & plene consensus, validum est votum; quia jam mutatio probatur.

1901 Si pactum fuisset sua vota non substere, nisi à confessorio ratificata; utique non obligaret votum ante ejus ratificationem. At ea secuta, votum esset reservatum, quia talis conditio æquivaleret conditioni à natura, vel à jure appositæ, juxta n. 1702. At inconstantia daret causam ad dispensationem facilliter obtinendam.

Dixi: *Plene consensus*: Prudens confessorius advertere debet, an in tali voto sit in puella plenus voluntatis consensus, verò (sola intellectus consideratio, & ad hæc in illud, quamvis puellæ ex consuetudine aut scrupulo appareat voluntatis consensus in hoc namque casu, non erit votum, quod liberum, & voluntarium; nam talis consensus, & firma ad hæc intellectus est naturalis potentie naturalis. Ad quod attendendum faciunt dicta à pag. 21. & 22. de peccato mortali.

DUBIUM IN VOTIS

1902 **S**I rationabiliter dubites, an votum vel juraveris, an fuerit votum, vel simplex propositum, adimpleris, quia possidet libertas. Si sis certus, an possidet votum, ut potè prius: n. 1894.

1903 Si sis certus de voto, sed debeat habueris usum rationis, & perfectam rationem; si vovisti ante septennium, obligaris, quia possessio stat pro libertate, & ætate non præsumitur (sufficiens debet). Si post septennium, obligaris, quia post stat pro voto; nam tunc præsumitur voluntatis, nisi constet oppositum.

1904 Si dubites de materia, teneris alteram partem; potes tamen eligere, quæ minus est; unde si vovisti te non habiturum copulam, cum muliere, & dubites, an intelligaris de copula licita, potes nubere. Si vovisti jejunium, & dubites de abstinentia à lactu, teneris jejunare, sed non abstinere à cinis. Demùm, si dubites, an votum habeat aliquam imperfectionem, qua non reservatum, & proinde dubites, an sit reservatum, te posse tenere, quòd habuerit imperfectionem, & quòd non sit reservatum. Tamb.

1909 Aliquando tamen non potes eligere votum, quando ex communiter contingentibus, et in illo loquendi, aut aliis adjunctis, colligatur te promississe majus. Unde, si vovisti calicem, dubites, an argenteum, vel stanneum debet argenteum, saltem quoad cuppam; quia hoc venit nomine calicis.

OBLIGATIO VOTI CESSAT

1906 Vel ex natura rei, vel ex autoritate humana.

EX NATURA REI CESSAT.

1907 Primum, si materia evadat turpis, indifferens, aut impeditiva majoris boni. Secundò, si evadat impossibilis, etiam si id fuerit ex tua culpa.

1907 Tertiò, per mortem voventis, non minus, quam obligatio matrimonii; eò maxime, quia vovens utiq; ad mortem obligare se tenet. Hinc, si Religiosus professus resurgens, non habere possit, nisi esset sacris initiatus, quæ character ordinis est indelebilis ab ætate, inde ille resurgeret verus Sacerdos, si Sacros fuisset, Mendo n. 61.

1908 Quarta, si cesset finis. Unde, si vovisti eleemosynam Catharinæ pauperi, & hoc evadat dives, vel ad reparandum Ecclesiam, & hæc propter infideles reparari non poterit, vel periculum superveniat, ut vitraditis capiatur; ad nihil teneris.

1909 Item adolenscens nobilis secundogenitus emisit votum Religionis, ne ob exiguum matrimonium committeret aliquid in constitutioni indecorum: iste, mortuo fratre primogenito, factus est primogenitus: nõ tenetur ad votum, si vivere sine dedecore ob exiguum matrimonium fuit non causa impulsiva, neque necessitatis, sed principalis, licet partialis, quia tunc per acquisitionem Majoratus cessat causa finalis principalis partialis, & cessat

ante sine principali partiali, cessat votum Ant. à Spir. Sanct. tom. 1. tr. 5. dis. 2. sect. 22. cum Sanchez v. n. 1821. 1833. 1834. Non cessat autem ex cessatione causæ impulsivæ v. n. 1805.

1910 In dubio an causa fuerit motiva, & finalis, vel impulsiva: standum est pro voto; quia possidet, Mendo in Epit. ver. Votum, n. 4. contra plures apud Gobat, tom. 3. de voto, n. 393.

NOTABILI MUTATIONE SUPERVENIENTE,

1911 QUÆ mutatio non debet se tenere ex parte voti, sed præcisè ex parte materiæ voti; non enim debet consistere in hoc, quòd superveniat aliqua causa, quæ si extraxerit tempore voti, votum non fuisset emittitum; sed in hoc, quòd sit circa materiam, taliter, ut materiam promissam in re, aut in hominum existimatione diversam constituat; & tunc habetur, quando res iudicio prudenti, est constituta in statu moraliter diverso, aut notabilis est difficultas ex parte rei promissæ. Ant. à Spir. Sanct. cit. qui inde infert cum Nav. Tancr. Anton. & aliis:

1912 Si quis post votum Religionis sacrilegè contrahat matrimonium, si post multos annos matrimonii ejus uxor moriatur, non tenet ingredi Religionem ex vi voti, etiam si in vovente sint vires sufficientes ad omni Religionis sustinendum: facta est enim magna rerum mutatio: difficillimum enim esset huic homini filios, & familiam deserere, & aliorum regimini se tradere. Secus dicendum est, si post sex menses matrimonii ejus uxor moriatur.

1913 Illud est verum, obligationem voti aliquando suspendi ad tempus, quando causa cessationis non est perpetua, sed temporanea.

QUÆRES.

1914 *Mulier post votum Religionis matrimonium contraxit, post plures annos matrimonio, relicta est divus sine filio, An teneatur Monasterium ingredi?*

R Eip. Teneri, si non evaserit infirma, nimis debilis, aut annum quinquagesimum exceperit; non teneri, si secus. Gobat. *tom. 2. sr. 3. c. 38. n. 294.*

Ratio primi; quia nuptiæ sacrilegè celebratæ non sustulerunt vinculum voti; nemo enim de sua malitia commodum reportare debet. *c. intelligimus de transact.*

Ratio secundi; quia tunc est notabilis facta mutatio ex parte materiz.

AUTHORITATE HUMANA CESSAT
VOTUM

1915 **T** Ripliciter; commutatione, dispensatione, aut irritatione.

COMMUTATIO

1916 **E** *St translatio voti in aliud opus æquale, aut parum minus, sub eadem obligatione fieri potest extra confessionem. In melius fieri potest autoritate propria; in æquale fieri debet autoritate Ecclesiastica. In notabiliter minus, fieri non potest, nisi commutans velit, & possit admiscere dispensationem. At in manifestè æquale posset fieri autoritate propria, probabile putat Gobat tom. 3. de voto n. 358. cum multis.*

1917 Qui potest dispensare, potest commutare, non e converso, quia commutatio est pars dispensationis.

1918 Vota omnia, exceptis quinque reservatis; commutare possunt Episcopi, ex privilegio Regulares, & Confessarii per Bisilam, aut Jubileum. Alii Confessarii possunt pecca-

ta contra vota absolvere, nisi sint casus reservati; non possunt tamen commutare. 1723. C. 1962.

1919 Vota Novitiorum, etiam in casu emissa, & commutabilia cum Novitiatus mutari possunt, & dici pensari à Prelato; commutari posse in labores, & ad perpetuum Novitiatus, etiam ex sola voluntate Novitiatus, quia in melius, ait Pelliz. Ea tamen commutantur, sed suspenduntur, ita ut, si Novitiatus Religione egrediatur, reviviscant. Item de professio, si professionem annullaverit 1987.

1920 Per professionem Religiosorum jure extinguuntur omnia alia vota realia, personalia ante professionem, si tamen in votu, & de superioris licentia, si tamen emissa, etiam reservata. *ex c. scripturae de voto 4. Quod est extingui potius per voluntatem solutivam, quam commutationem. Pirhing. in comp. lib. 3. tit. 34. §. 5.*

1921 Non extinguuntur tamen vota realia à tertio acceptata; quia transiere in commutatum. *v. n. 1924.*

1922 Si facta commutatione, vel irritatione primum votum, potes, quia est in tui favorem, & includit implicitam commutationem: *Si tibi placuerit*: Insuper potes materia subrogata ad commutatam, potes iterum ad subrogatam redire. *Collo. de voto d. 2. p. 18. num. 11. quia per irritationem ad commutatam non renunciasti potes utendi subrogatam; tunc renunciasti, quia per novum votum ad commutatam redire. Ant. à Spir. Sanct. de voto sect. 42. n. 1.*

Si materia, in quam primum votum commutatum, evadat impossibilis, in eo casu, reus, aut impeditiva majoris boni, non poteris redire ad prius votum, si commutatio sit facta autoritate Ecclesiastica; quia subrogat aliam materiam, & simul extinguitur.

DE CAUSA COMMUTATIONIS.

1927 **A**D licitam commutationem *in melius* non requiritur. *Si non in melius*, non requiritur causa; sed longè minor quàm ad dispensandum; quia dispensatio obligationem extinguit, commutatio verò eam de una in aliam materiam transfert, & solum aliquantulum minuit.

1928 Causa potest esse repugnans parètis, aut viri, etiam in illis, quæ iis non præjudicant. Levitas voventis. Inconstantia: Fragilitas cum periculo violandi. Indiscretio; &c. Et sat est, quòd sit talis, quantum sufficit, ne vovens dicatur imprudenter mutasse propositum. Et generaliter causa, quæ sufficit ad dispensandum, à fortiori sufficit ad commutandum, etiam cum commutationi dispensatio admiscetur. Imo ex pluribus, ad commutandum inæquale sufficit major inclinatio voventis: v. n. 1958.

1929 Commutatio facta sine causa est supplenda quoad excessum, si sit facta in minus.

1930 Quando fit per Bullam, Jubileum non requiritur causa, sed sufficit ipsum privilegium. Imo in Bulla accedit subsidium temporale.

DE PRAXI COMMUTATIONIS

1931 **N**on potest certa regula tradi, sed id est prudentiæ committendum. Et quidem, 1. Non est necesse, ut votum personale commutetur in actionem personalem, & reale in reale. 2. Nec ut fiat in favorem ejus Sancti, aut Ecclesiæ, in cujus gratiam est factum, licet sit conveniens. 3. Nec ut materia subrogata sit perpetua, sicut est votum. 4. Nec excellentia virtutis materiæ subrogandæ est consideranda in se, sed in ordine ad voventem.

1932 Hinc, si vovisti disciplinam in sanguine ad motus carnis compescendos, melius est, si commutatio fiat in jejuniis, quam, in orationibus; quia licet oratio in se sit excellentior jejuniis, in ordine tamen ad ipsum votum melius est jejuniis.

1933 Attendi igitur debet in commutatione voti, & subrogatione materiae; ut cultus Dei [nisi dispensatio misceatur] æqualiter, aut parum minus, quantum humana fragilitas permittit, servetur, cum respectu tamen ad salutem votantis, ita ut ea materia eligatur, quæ sit magis conducibilis ejus salutis; & conveniens est, ut confessorius commutans, plures materias ejus optioni offerat.

1934 Illud tamen est certum, ut non possit subrogare materiam aliâs præceptam, aut ad quam ille aliâs sub gravi obligatione tenetur; quia id cederet in notabilem divini cultus jacturam. Gobat tom. 2. tr. 5. num. 302.

1935 Consultius est, omnia vota in frequentiam sacramentorum commutare, quia sunt cæteris operibus meliora ad utilitatem spiritualem votantis.

1936 *Votum jejunii in pane, & aqua*, commutat Tamb. in elemosynas, aut in recitationem integri Rosarii, & disciplinam; vel in confessionem, & communionem.

1937 *Votum elemosynæ* commutat Bardus in servitium Hospitalis tot diebus, quot putantur sufficere ad compensandam elemosynam, & e converso.

1938 *Votum assumendi Sacerdotium*, aliqui commutant in recitationem quotidianam Officii B. Virginis, aut septem Psalmorum cum Litanis, & in confessionem, ac communionem bis in mense, & in faciendum celebrari sacrum singulis mensibus, & ut voteat castitatem, vel ut jejuset singulis sextis feriis, si nolit castitatem servare, Bardus loco Officii Virginis, aut septem Psalmorum, imponit

onus recitandi quotidie horas Canoniarum frequentiam Sacramentorum.

1939 *Votum simplex, & absolutum* in *lati, aut Religionis*, non esse capax commutationis, sed admiscendam esse commutationem à Papa, aut ejus delegato, rechez. Adde esse reservatum, ut neque bilingue possit commutari, nisi exprimat, terum si in aliquo Jubileo daretur facultas lud commutandi.

1640 *Votum Castitatis*, Bardus, & Sacerdos commutant in castitatem conjugalem, confessionem, ac communionem singulis mensibus, in faciendum celebrari decem singulis annis, in recitandum quotidie partem Rosarii, & in jejuniis singulis feriis.

1941 *Votum Religionis*, commutant in votum Sacerdotalem, aut castitatem conjugalem, & in recitationem Divini Officii, aut integri Rosarii, in jejuniis Religiosis, in aliquas elemosynas singulis mensibus, in honorem Sancti Fundatoris illius Religionis, & in Confessionem, ac Communionem bis in mense.

1942 *Votum Religionis* non commutat æqualiter per assumptionem ad Episcopatum, Leander de voto contra Henriquez; quod ceteri status Episcopalis secundum se sit præstiosior, itatus tamen Religionis in ordine votantis est melior, quoad ejus utilitatem spiritualem. Hinc in cap. per tuas de voto III. requisitus ab Episcopo Gratiano no, qui ante susceptum Episcopatum votum ingrediendi Religionem emisisset, respondit: *Si tuam desideras sanare consuetudinem, regimen resignes Ecclesie, & reddas divitissimo vota tua.*

1943 Hac ratione. *Votum de non procurando Episcopatum*, est validum, licet & votum de non accipiendo, si sit recta intentione etiam

non obliet dammodò utilitas Ecclesiæ, & præceptum superioris non urgeat.

1944. Votum ingrediendi Religionem strictius aequaliter commutatur in votum laxius, & perseverandi in laxiori. Leander de voto tr. 1. dist. 11. §. 9. Imo est in medio dammodo in laxiori vigeat observantia Regularis; nam si sit collapsa, commutatio est illicita, & invalida.

Item aequaliter commutari in votum propriam Religionem Canonicorum Regularium docet Bardus in Bullam part. 2. tr. 7. cap. 4. §. 8. num. 44. quia est vera Religio, & communis vivit.

IN VOTO PEREGRINATIONIS

1945. Consideranda sunt labores itineris, & pericula, juxta longitudinem peregrinationis; insuper expensæ, quas vovens esset facturum in accessu, & in itinere per loca; hæc enim omnia vovens impendit Deo obtulit.

Que computatio expensarum non est per se extendenda; non enim computantur expensæ, quas facere vellet vota obtentione in vestium ornatu, equo, & famulorum comitatu, &c. quia non vovens, & excessus Deo non placet.

Hæc est plus æquò restringenda, ut computentur expensæ, quas faceret solus, aut cum uno, vel altero socio, ut vult Ledesma Henr. & alii apud Leandrum de voto dist. 13. quæst. 46. Sed est facienda de expensis, que vovens juxta decentiam sui status, & moralem ejusdem consuetudinem, in familiâ iunere erat rationabiliter facturus. Ita docet Leander cit. quia res existimantur moraliter, & prout sunt re ipsa factæ.

1946. Hinc: si princeps judicio prudenti votum peregrinationis publicè, major erit computatio expensarum; quia major comitatus,

&c. Minor, si privatim; minor, si cum uno, vel altero socio, quam si cum quatuor; sic servata proportione discurras de persona privata. Imò nullæ erunt computandæ expensæ, si nullæ essent futuræ; ut si ille peregrinaturus esset non equester, sed pedester, aut mendicando; tunc enim solum commutantur labores, & pericula itineris.

Labores, & pericula commutantur in opera pia, putà orationes, jejunia, &c. per quæ persona exercetur, & fatigatur. Expensæ, non est necesse, quod mittantur ad Ecclesiam, & locum, quò eras peregrinaturus; sed possunt commutari in totidem elemosynas largiendas Ecclesiæ, pauperibus, & ad alia pia opera applicari.

1947. In computatione expensarum deduci debent expensæ, quas tunc vovens erat domi facturum; quia illæ non sunt Deo dicatæ.

1948. Insuper ipsæ expensæ (si rationalis causa adsit) possunt in alia pia opera commutari, putà orationes, jejunia, &c. Semper tamen in commutatione voti peregrinationis addi debent Confessiones, Communiones, & visitationes Sanctorum, ad quos erat peregrinatio directa.

DIFFICULTAS EST

1949. AN in commutatione sint etiam computandæ expensæ, quas vovens erat pro regressu facturum?

Affirmant, nisi vovens haberet animum non redeundi. Leander cit. q. 47. Bardus Sanchez, & alii apud ipsum; quia tacitè reditus in voto includitur. Et probant ex c. Magnæ devotionis 7. de voto in lib. 3. ubi Inn. III. vult habendam esse expensarum, tam pro accessu, quam pro regressu, his verbis: Tibi, pro te, & famulis tuis, licentiam concedimus votum peregrinationis taliter commutare, ut

ut expensas, quas fueras in eundo, morando, & redeundo facturus, alicui Religioso committas, &c. laborem etiam laboribus recompenses.

1950 Negant Henriquez lib. 7. c. 30. num. 8. Rodr. tom. 2. c. 100. Graffis lib. 2. dec. c. 30. n. 10. Angles apud Leandrum, cit. Gobat, to. 2. t. 3. c. 39. num. 300. hanc sententiam [quam sequor] tutam vocat; quia votum Peregrinationis completur per accessum; & licet vovens fuisset rediturus, reditus omnino accidit; quia poterat mutare Propositum, & non fuit de reditu, sed de accessu.

1951 Non obstat textus; quia casus ibi est de peregrinatione Hierusalem, & in circumstantiis, in quibus Pontifex toto conatu studebat ad comparandas elemosynas, auxilia, & media pro valido succursu pro liberatione Terræ Sanctæ ab infidelium manibus; ita ut etiam Cruciatam publicaverit; & ideo voluit, ut haberetur ratio expensarum reditus.

Insuper eodem textu disposuit, ut dictæ expensæ transmitterentur in subsidium Terræ Sanctæ. Idem in cap. 8. & sequ. Innoc. III. eadem causa idem disposuit, quod ipse Leander cit. observat; & tamen in qu. 50. fatetur non esse opus, ut in commutatione voti peregrinationis Hierusalem elemosyna eò transmittatur, & ad textum respondet, recentiam dispositionem tunc factam fuisse: quia urgebat necessitas succurrendi expeditioni bellicæ in illius Terræ Sanctæ subsidium, quæ necessitas cum hodie cessarit, non est necessaria ea voti commutatio, & ita instar aliorum commutari potest. Ita Leander.

1952 Ita & ego dicam textum non obstat nostræ sententiæ, quod in commutatione voti peregrinationis, solum sint compensandæ expensæ pro accessu, minimè expensæ pro reditu; quia casus, & circumstantiæ,

quibus loquitur textus, sicut non habent locum in aliis casibus peregrinationis non faciunt, ut eadem dispositio textus datur ad alios casus. Textus igitur non tenet doctrinam generalem, sed particularem us voti commutationem.

1953 Id tamen probo, ut sicut etiam pro reditu non computas, ita neque decessus, quia aliàs in re neque computaretur etiam pro accessu; nam, cum soleant esse etiam compensarentur per expensas pro reditu.

EXEMPLUM.

1954 **P**etrus Panormi emisit votum peregrinandi ad Sanctam Domini Mariæ retinendi, ibique offerendi cererem Virgini.

Pramissum votum sic commutavit in jejunium, Rosarium, confessionem, communionem, & visitationem Ecclesiæ, aut Capellæ B. Virginis Panormi, omnia bis quolibet mense pro tempore, quo fuisset peregrinatio quantum ad accessum duratura, puta per tres menses in oblationem cerei semel eidem Ecclesiæ Panormi faciendam. Quod si non esset ad jejunium, disciplinas injungerem, & Rosarium multiplicarem.

Quantum ad expensas, computaveram expensas, quas erat rationabiliter facturus morando, & mora solum in accessu, & executione voti, non in reditu, debent expensis quæ eo tempore fuisset domi habiturus: ita ut si in accessu erat expensarum centum, & domi quinquaginta injungerem ei ut solveret quinquaginta in elemosinam pro beneficio dictæ Ecclesiæ Panormi pauperum.

Quod si erat peregrinaturus non equitatis sed pedester, tunc nullam haberem rationem ad expensas; quia nullæ fuissent, sed ad

non habet pericula peregrinationis pedes, que cum sint majora, præmissa pia opere, que tamen quæque pariter duplicem in peregrinationis equestris, si ob necessitatem, aut rationabilem causam oporteret ex itinere in pia opera commutare.

Quod si votum fuisset etiam de elargiendis Ecclesie Laureti donum notabile, quod calicem centum aureorum; tunc conventus est calix ad eandem Ecclesiam Laureti commutatur expensis ipsius commutationis, detrahendo scilicet ex quinquaginta aureis computatis pro expensis itineris, quæque V. G. aureos, quantum sufficeret pro commutatione Calicis.

Unde conveniens est, nam non est necesse, ut illud illud fuerit à Rectore, aut Procuratore nomine dictæ Ecclesie Laureti acceptum; quoniam certum est, vota ad favorem Ecclesie missa posse commutari, si nondum acceptata, unde dictus calix pro Ecclesie Laureti elargiri, imò in alia pia causa rationabili causa existente (uti dictum est) commutari.

QUÆRES I.

1951 An in commutatione voti penalis attendenda utraq; materia, voti scilicet, & peccati.

Resp. Si commutatio fiat post impletam conditionem, esse attendendam utramque materiam, puta non ludere, quæ est materia voti, & eleemosyna, quæ est materia peccati in votum ludendi sub pena certæ eleemosynæ, quæ conditione posita, materia peccati non tenet absolute promissam.

Si commutatio fiat ante impletam conditionem, volunt aliqui, quod non sit attendenda materia peccati; quia cum non sit purificatio conditionis, non est jam promissa. At probabilius voto esse attendendam; quia votum

Post. Exam. Ecclesiast. Tom. 4.

non ludendi relatam ad poenam est gravius, quam non sic relatam; gravius namq; est sic promittere: *Voveo non ludere sub pena certæ eleemosynæ*: quam solum *Voveo non ludere*. Materia tamen peccati tunc non est accipienda secundum totam suam gravitatem, sed iudicio prudenti; quia cum non jam sit incurta, sed pendeat à futuro eventu, multum deficit à sua gravitate. Tamb. com. i. lib. 3. c. 16. §. 6. num. 7.

QUÆRES II.

1956 Petrus postquam obtinuit commutationem voti de jejunio à quodam Religioso, emisit votum castitatis, putans pariter posse ab eo, aut alio Religioso commutari. An hoc votum possit commutari?

Resp. Gobat. tom. 3. de voto n. 321. Hoc votum esse validum, & posse commutari. Est validum ad differentiam voti castitatis emissi cum errore, quod possit relaxari, aut absolute commutari; quia in illo error est, quod votum possit relaxari, aut commutari absolute, & ideo est irritum; non sic in hoc, Petrus enim non putavit, quod possit commutari absolute, sed quod possit commutari à Religioso, & sic est validum: v. m. 1789.

Potest autem commutari, & non est referendum; quia voti obligatio pendet ex intentione votantis, & non potest plus se extendere. Unde, quia Petrus sic putans emisit votum castitatis cum levamine commutationis, quando ex causa oportuerit, non potest eo privati levamine.

DISPENSATIO

1957 Si remissio, & relaxatio voti, sive in totum, sive in partem, Nomine Dei.

Oo

CAUSÆ

CAUSÆ AD DISPENSANDUM

1958 POSSUNT esse, 1. Ætas puerilis, repentina deliberatio, aut metus, etiam ab intrinseco in emissione voti, 2. Dubium de voto, aut de intentione obligationis 3. Levitas, nimia facilitas, & multiplicitas votorum, 4. Infirmetas, debilitas, necessitas aut nimia difficultas ad exequendum, 5. Inquietudo, & scrupulorum molestia ex voti adimplerione, 6. Nimia fragilitas facilitas, seu frequentia violationis, 7. Si votum est impeditivum boni communis, 8. Si cedat in detrimentum proprium, aut familiarie, ut peregrinatio, Ant. à Spir. Sanct. tom. 2. tr. 5. dis. 2. sect. 36. nu. 455. Mendo in Episc. ver. vot. n. 32. v. n. 1928.

1959 Sanum consilium est, ut in dispensatione aliqua commutatione miscetur.

1960 Dispensatio sine causa est valida; quia non est dispensatio, sed dissipatio.

1961 Dispensare possunt in votis, & juramentis, Papa in omnibus, etiam solemnibus, & castitatis; sed tunc dispensatus non remaneret amplius Religiosus; quia status Religiosus consistere non potest sine sua forma substantiali, cuius modi sunt tria vota solemnia. Fagnanus in lib. 3. de statu Monachorum n. 43. Unde non teneretur ille ad Divinum Officium, nec ad præcepta Regularum, quia mutaret statum. Communis. Vide infra in matr. de voto.

1962 Dispensare, & commutare possunt in omnibus votis [exceptis votis solemnibus, & quinque reservatis] & in quinque reservatis, in casibus, in quibus non sunt reservati, ut a num. 1958. Episcopi, Capitulum sede vacante, Prælati Regulares in suos subditos, & Novitios circa vota, quæ in seculo; vel novitiatu emiserunt; & ex privilegio

erga saculares; confessarii Regulares n. 1723. triplici cum discrimine.

1963 Primò Confessarii Regulares sunt etiam extra sacramentum, sed solum foro interno conscientias; Episcopi vero am pro foro externo.

1964 Secundo, Quod Episcopi aliis potestatem commutandi, & delegandi delegare, quia ejus potestas est ordinis non sic Confessarius Regularis, quæ est delegata ex privilegio, & delegatus non potest subdelegare, nisi in delegatione committitur. Potest tamen uti hæc forma: *Committit tibi hoc votum in opera, quæ vult illud præscribere*; quia hoc non est delegatio alterius prudentia uti ad materiam delegandam.

1965 Tertio, Episcopi dispensant in quinque reservatis, quando urgeat necessitas, seu magna causa, Pontifex ad hoc potest, & periculum est in morte. Ratio quia Episcopi ante reservationem habent potestatem ordinariam in iis dispensationibus cum suis subditis, Gobat. tom. 3. de matr. 318. Post reservationem autem per Canones Summo Pontifici factam, prædicta Episcopis dispensandi facultas subditis autem extraordinariis, prædictis conditionibus concurrentibus, ne delectentur, præsumunt Episcopi de voluntate Pontificis, sic expostente bono Ecclesie regere.

1966 Tamb. de voto, Ant. à Spir. Sanct. tr. 5. dis. 2. sect. 39. adducentes pro Leffium, Suarez, Sanchez, Calypso Trullench, dicunt Episcopum dispensare posse, dictis conditionibus concurrentibus. Si quis voto castitatis ligatus, morbo proximis, ni Bertam duceret, filios illegitimos relinqueret, aut orirentur inter eos graves discordiæ, vel similia, 2. Si voto castitatis ligatus, virginem violatam

IRRITATIO

1972 **E**st annullatio voti facta à potestate dominativa, qua quis suo nomine potitur. Differt à dispensatione, & commutatione, quia hæc fit à potestate jurisdictionis, quam habet superior nomine Dei. Hinc fit 1. Quod irritatio fieri possit à seculari: dispensatio verò, & commutatio non nisi à persona Ecclesiastica, 2. Quod irritatio sine causa sit illicita, sed valida; quia fit ratione dominii, & nomine Proprio; unde sunt emissa cum tacita conditione consensus ejus, qui habet dominium. Dispensatio verò sine causa fit illicita, & invalida, quia fit ratione jurisdictionis, & nomine Dei, qui non approbat solutionem voti temerè factam.

1973 Irritatio est duplex, directa, que fit ab aliquo, quatenus est ei subjecta voluntas votantis: & indirecta, que fit ab aliquo, quatenus est ei subjecta materia voti. Vota directè irritata nunquam reviviscunt: quia sunt extincta in radice: Vota verò indirectè tantum irritata reviviscunt, quando desinunt præjudicium afferre, unde solum suspensa.

1974 Irritatio fieri potest per procuratorem. Ant. à Spir. Sanct. de voto tr. 5. dis. 2. sect. 3. r. num. 42 s. cum Castropal.

1975 Ad indirectè irritandum non requiritur causa, sed sufficit præjudicium, aut quod materia non sit in potestate votantis.

Ad directè irritandum licitè requiritur causa. Sufficit, quia patet solum voto gravatum sentit. Tamb. Unde, sine causa irritans, non peccat, nisi venialiter, Lessius, Castrop. contra Ant. à Spir. Sanct. de voto tr. 5. dis. 2. nu. 4. cum aliis, qui neq; venialiter peccate dicunt.

SUMMUS PONTIFEX

1976 **N**on potest directè irritare vota omnium Christianorum. Leander de

de voto tr. 1. dis. 16. §. 2. ad qu. 3. quia non habet potestatem dominativam in omnes, sed jurisdictionis, licet supremam, quæ sufficit ad gubernandam Ecclesiam; alioquin nullus homo posset obligari alteri homini, nisi sub tacita conditione: *Si Papa placuerit*: Unde solum potest in omnibus Christianorum votis dispensare, aut ea commutare. Item non directe irritare vota Clericorum sæcularium; quia neque in illos habet potestatem dominativam, nisi circa res Ecclesiasticas, & circa concernentia ad illas.

1977 Potest directe irritare vota Religiosorum, & Monialium; quia hi specialiter Papa subduntur ratione voti obedientiæ: Unde summus Pontifex est supremus omnium Religionum Prælati; adeoque potestatem dominativam habet in Religiosos omnes.

1978 Aliorum autem vota solum potest indirecte irritare, ratione materiæ, quatenus potest per potestatem præceptivam votorum executionem impedire. *Leandr. cit.*

P A T E R,

1979 **E**T in ejus defectu Avus paternus, tutor, & in horum defectu mater potest directe irritare vota filiorum impuberum, etiam castitatis, & religionis, ratione imperfectionis ætatis, quia in his tacita est conditio: *Si pater consentiat*.

Impubertas finem habet in matibus anno 14. completo.

1980 Imò potest ea irritare post pubertatem, si sint facta tempore impubertatis, & non confirmata tempore pubertatis, implenda tamen tempore pubertatis. Sanchez; quia hæc potestas irritativa fundatur in imperfectione ætatis, sub qua fuit votum emissum. Vide in matr. de imped. ordinis.

1981 Potest directe irritare vota filiorum puberum, quamdiu manent sub potestate patris, & non sunt emancipati; si illa præjudi-

cent patriæ potestati; talia sunt vota, quod domus perturbatur, aut filius infirmatur, &c. ut longa peregrinatio, immo jejunia, &c. Non potest irritare vota præjudicantia, ut votum jejunii, orationis moderate elemosynæ de proprio patrimonio Religionis, &c. quia filius pubes non emancipatus solum in prioribus non est sub potestate patris, bene verò in posterioribus.

1982 Idem potest curator dimittere irritate, quoad vota spectantia ad bona parochialia, aut gubernationi domus parochialis. Tutor datur pupillo usque ad ætatem 14. completum: Curator datur minoribus anno 14. ad 25. completum.

Q U Æ R E S

1983 *Mulier nobilis filiam inlicitam se eam daturam Deo in Religione, si non obtineret. Eam obtinuit: Et votum ratum filia post septennium, matris suavis, suavis nem votum; Pater nec consentit, non datur, sed tacuit: facta est puella pubes, et accipiens eam, utpote unicam, datur (matre enixe exoptante) votum contraxit puella sponsalia; sed tam exiit, ut inexcogitabiles sine matris lites; aliter, ut matrimonio desperata, suo dolore affecti, unus post unum decem dies, objere parentes; Et puella, die, quo pater ad sepulturam, solam humana ope destitutam se cernens, ad alterum confugit. Quid dicendum?*

Dicam, patrem potuisse post pubertatem irritare votum puellæ in imperfectione emissum, ob tacitam conditionem, quod eo fuit: *si pater consentiat*: Quod votum puella (ut supponitur) non ratificavit post pubertatem. Nec ex dicendis obstat licentia si eam dedisset: *ut in num. 1689.*

graviter peccavit mater; quia ob suum votum, maxime à puella post septennium ratum, tenebatur suasionibus veris, & non falsis, tam apud puellam, quam apud patrem voti adimplerionem curare; quod nedum curavit, sed positive utrique suam enixum delectum de ea danda nuptiis ostendit, & caldissime suscit, ut inde pater, absque ulla causa, cum sanguinis passione, ad irrationem suam procederet. Hinc forte infortunia. Sæpe videtur fuisse causa ruinae.

Quid si vir prolem foemineam inhians, votum uxore, Deo in Religione daturum votum, similiter irritando, graviter contra votum peccasset: v. num. 1826.

RATIFICATIO VOTI,

1846 **U**t habeatur, & novam obligationem inducat, tria requiruntur.

Primo, ut votens sit conscius debilitatis prioris voti. Secundo, ut velit se de novo obligare. Tertio, ut sit à dispositus, voce, vel saltem mente praterita repetat, seu certe approbet. Ita Tamb. tom. 1. pag. 114. cum Com.

Aliquam dicitur, voti renovatio, seu repetitio, quæ novam obligationem non inducit; sed votum, uti erat, relinquit: v. n. 1850.

1851 Si quis oblitus voti, v. gr. Religio- nis in pubertate emissi, votum Religio- nis post pubertatem emittat; verum votum renovatum emittit, quod non potest à patre irritari, quia est votum à priori distinctum, & independens ab illo.

P A T E R

1846 **L**icentiam dedit filio votendi, & promissit se non revocaturum, seu votum confirmavit; si votum sit personale, potest rursus irritare; quia per promissionem, & confirmationem non potuit à se

abdicare propriam potestatem in filium; non tamen licite sed peccat mortaliter, licet Castropal. velit, quod peccet venialiter ratione infidelitatis, nisi juramentum, adjunxerit: si verò solum licentiam dedit, & promissionem non addidit, non peccat irritando, quia licentia semper intelligitur sine præjudicio proprii juris Castropal.

Si autem votum, quod pater non irritare promissit, sit reale, non potest pater valide illud irritare; quia per licentiam simul, & promissionem, rem illam filio donavit, & à sua potestate abdicavit; quod facere potuit. Tamb. tom. 1. lib. 3. c. 16. §. 3. n. 15.

1987 Ejectus à Religione, si in saeculo habeat filios, non potest eorum vota irritare, quia per professionem Religiosam amisit potestatem dominativam. Sanch. 4. Decal. c. 35. n. 50.

M A T E R

Etiam patre mortuo vota filiorum irritare non potest, nisi tutrix sit, aut curatrix, Com.

R E L I G I O S O R U M

1988 **V**ota [minimè Novitiorum] irritare directe possunt Papa, Generales, Provinciales, & Superiores locales absoluti, nempe Abbates, Priores, Guardiani, Praesidentes, excepto voto transeundi ad Religionem strictiorem, ex cap. licet de regulariis, quia quoad hoc Religiosus est subditus tantum Pontifici. Posse tamen illud commutare, ait Gobar. tom. 3. de voto num. 205. v. n. 1919.

Praelatus inferior non potest directe irritare votum subditi à Superiore ratificatum.

D O M I N U S

1989 **V**ota illa solum irritare potest ser- vo directe, quæ præjudicant ejus servi-

servitio; in aliis enim servus est sui juris, Non potest dominus irritare vota servi tempore servitutis emissã, post eam tamen implenda; quia ei non prajudicant. Nec potest irritare vota servi ante servitutem emissã, sed solum potest ea suspendere, quantum ad id, quod ejus servitio obstat.

V I R

1990 **V**ota uxoris tempore subjectionis emissã, & ipsi prajudicantia, potest directè irritare; est communis. Minime, non prajudicantia, Castropal. contra Sanchez, qui tenet etiam ea posse irritare ratione totalis subjectionis uxoris erga virum, ita ut ejus vota censentur semper sub conditione emitti: *si vir non contradixerit*: Excipitur votum Religionis, quando potest impleri, invito viro; nempe quando vir adulteravit, &c. quia in eo uxor non subditur viro. Sanchez.

1991 Potest directè irritare vota uxoris tempore subjectionis emissã, de re post subjectionem implenda. Bonac. quia sunt facta tempore, quo uxor est sub potestate viri. Non potest tamen irritare vota ante subjectionem emissã, tempore subjectionis implenda; sed solum suspendere, si ipsi prajudicent. Idem dic de votis ab uxore, stante legitimo divortio, emissis; quia tunc non est in illis subiecta; unde facta reconciliatione suspendi possunt à viro, non irritari.

U X O R

1992 **V**ota viri sive ante, sive matrimonii tempore emissã, non potest directè, sed solum indirectè irritare, quoad materiam promissã, si sibi, seu statui matrimonii prajudicet; quia vir non subicitur quoad voluntatem uxori, sed solum quoad materiam, si sit prajudicans; nam vir est caput uxoris, non uxor viri.

Unde uxor potest indirectè irritare vota viri de gestando habitu Terii Ordinis Francisci; sed vir, decedente uxore, non illum deferre.

1993 Votum viri de uxoris licentia sum potest uxor indirectè irritare: licentia concessã præsumentur ad sui beneficium. Si verò non revocare promissã, licet, nec validdè potest irritare; quia promissionem acceptatam cessit suo potestate, ob quod tantum habet jus irritandi exemplum de voto servi, quod promissus non revocare: Sicut enim donatus test integram libertatem servo donata, donatam, & acceptatam revocare non potest, ita de libertate circa partem materiam dicendum, Tamb. de voto.

Q U Æ R E S

1994 **D**uo conjugati post consummationem matrimonii, mutuo consensu vota abstinentiã, & Religionis emiservunt. An possunt irritare, & Episcopus dispensare?

Dico 1. Si mutuo consensus habeatur, licet revocari, & votum irritari, quod licet est) licentia concessã præsumentur neplacitum. Episcopus autem potest dispensare non in voto absolute, sed ad petendum debitum, etiam si Pontifex possit ad id, qui licentiam dedit, velit præbere, qui voluntatem, ut vovens ingrediatur ad id, nem; tunc namque non potest Episcopus petendum debitum dispensare. Tamb. 8. de matr. disp. 11. à num. 2.

1995 Si autem mutuo consensu rationem contractus, quando solvitur licentiam inter venit pactum: facta est ut voveat, ut voveat.

Dico 2. tunc non posse Episcopum dispensare, neque ad petendum debitum

cessitatis, puta ob periculum incontinentiæ, aut in educatione, & sustentatione filiorum, & Pontifex non possit adiri. Quod si conjuges mutuo consensu remittant sibi hanc mutuum obligationem, qua se obligant ad mutuo vivendum; tunc potest Episcopus dispensare solum ad petendum debitum, etiam si Pontifex possit adiri; quia per hanc remissionem, etsi illicitam, matrimonium restituitur in statum priorem, quoad libertatem facultatem pro utendi. Tenentur tamen ad castitatem conjugalem, & altero mortuo, ut qui remanet, tenetur votum implere, nisi adsit periculum incontinentiæ, aut aliquid impediens Religionis ingressum. *Tanquil. tit. n. 5.* Ad id verò tenetur ratione voluntatis, non ratione voti Religionis, quorum discrimen habes *cit. in n. 1857.*

1996 Dico 3. nec virum posse irritare votum uxoris, nec uxorem votum viri emissum mutuo consensu per modum contractus. *Tanquil. de matr. disp. 40. qua. 1.* Leander de voto disp. 16. q. 131. ad 133. cum communi, contra Palacios, & alios.

Probat, 1. *auth. can. ex cap. Quod Deo*, 2. *quod est, D. August. Quod Deo patri* *cap. 9. v. 1. perseveranter usque in finem* *de rebus debuit, a quo proposito fuisse la-* *que est, in saltem instantissime persevera. 2.* *ratione, quia per mutuum consensum, &* *contractum, videntur cessisse juri suo revo-* *candi: eodè que nec licetè, nec validè possunt* *hujusmodi vota irritare.*

1997 Si autem hujusmodi vota, conjugum mutuo consensu remittant sibi hanc mutuum obligationem, qua se obligarunt ad mutuo vivendum, seu mutuo consensu tractant mutuum corporum potestatem; tunc talia possunt talia vota irritare, imò & licetè, & licet causa. Ita idem; quia per talem remissionem, licet illicitam: *ut in n. 1975. matri-*

monium est restitutum ad pristinum statum, 1. Quia talia vota sunt facta tempore subjectionis, 2. Quia talis mutuo consensus, cessio juris, & obligatio est contractus humanus, qui nec ex se, nec ex jure aliquo positivo perpetuitatem inducit; unde sicut fuit mutuo consensu iustus, ita potest mutuo consensu dissolvi; quo dissoluto, conjuges ex vi voti castitatis possunt reddere, non petere ante irritationem; facta verò mutua irritatione, restituantur in pristinum, ita ut possint reddere, & petere. *Leander. cit. q. 132.*

Ubi pondera, in casu distingui mutuum obligationem ad vivendum, & mutuum votum; adeoque adesse duos contractus, unum inter ipsos conjuges ad vivendum, alterum inter ipsos conjuges, & Deum, cui votum emisserunt.

VOTA RESERVATA PONTIFICI

1998 Sunt quinque: *Castitatis perpetua, voti simplicis Religionis, & trium peregrinationem Jerusalem, Compostellam, & Romam devotionis causa.* Ut sint reservata, debent esse absoluta, & perfecta: si in aliquo deficiant, licet sint valida, non sunt reservata.

1999 Generaliter loquendo, non sunt reservata quinque vota etiam castitatis, & Religionis, 1. Si sint conditionalia, 2. Si pœnalia, 3. Si sint emissa ex metu etiam levi, 4. Si sub obligatione solum veniali. In quibus casibus tenent in ratione voti, & solum cadunt à reservatione: *v. n. 2010, & 2011.*

Quinto, si adest dubium de eorum valore, sive dubium sit juris, quatenus v. gr. Quæstio est, An sit verè votum, an verè reservatum. Sive facti, quatenus dubium est, An adfuerint vera promissio, plena deliberatio, intentio, & alia ad voti, & reservationis rationem necessaria. *Gobat. tom. 3. de voto, nam. 330.* cum communi; quia reservatio, ut pote

potè odiosa, & gravis, est restringenda ad casus certos, perfecte voluntarios, & graviores: v. n. 1789.

2000 Et specialiter non sunt reservata, votum castitatis imperfectum, nempe castitatis conjugalis. Non petendi debitum. Non fornicandi. Non nubendi. Virginitatis pro prima vice. Votum expressum promittendi castitatem. Votum assumendi ordines sacros. Votum castitatis, de quo est dubium, an sit validum. Votum castitatis emissum ex metu etiam levi incusso ad illud extorquendum, & votum integræ castitatis, sed ad tempus, ad quod rationabiliter presumitur ætas hominis perventura. Item votum castitatis, quod unus conjugum sine alterius licentia emisit; quia non est castitatis perfecta, nam manet cum obligatione reddendi debitum. Vota utriusque conjugis non petendi debitum.

2001 Reservatum tamen est votum castitatis emissum usque ad octogesimum annum, vel à septuagenario per decem annos; quia cum ætas hominis regulariter ad octogesimum annum non perveniat, tale votum censetur perpetuum.

2002 Reservatum non est votum Religionis imperfectum: videlicet votum ingrediendi Religionem approbatam. Et votum Religionis ad tempus, eo modo, quo dictum est de voto castitatis,

2003 Votum ingrediendi Religionem equitum Militarium S. Joannis, non potest commutari, sed est reservatum; quia est vera Religio, emittens tria vota solemnia, obedientiæ, paupertatis, & castitatis perfectæ.

2004 Votum verò ingrediendi alias Religiones militares equitum D. Jacobi, Calatrava, & Alcantara, non est reservatum, sed potest commutari; quia de illis est dubium, & quæstio; An sint vera Religiones; & dicuntur equites emittant votum castitatis imperfectæ

nempe conjugalis. Rodr. in sum. p. 2. v. n. 1789. Leandr. de voto v. n. 746.

2005 Qui autem emisit votum Religionis, non satisfacit, ingrediendo Ordinem equitum S. Jacobi. Rodr. in comp. p. 2. ref. 40. n. 13. quia, qui Religionem voverunt communiter intendunt statum vivere communem, & à tumultu, factu, ac curis secularibus alienum.

2006 Votum Religionis strictiorem potest commutari in laxiorem; quia votum Religionis absolute est reservatum. Item votum perseverandi in Religione, prout dicitur à voto ingrediendi; nam votum Religionis reservatum est, quo quis vult ingredi Religionem, & in novitiatu eam sine timore periri, aliter ex justa causa egredi. In hisque casibus non commutatur substantia, sed qualitas.

2007 Vota trium peregrinationum ex devotionis causa, sed ob alium finem, gr. ad osculandos pedes Pontificis, non sunt reservata. Si quando vovisti, aliter expressè non cogitasti, presumitur ex devotionis causa. Qualitates peregrinationum, v. gr. pedester, &c. commutari possunt, quia universaliter circumstantiæ intrinsecæ in votis reservatis non sunt consideranda: sed substantia, v. gr. peregrinationum reservata.

2008 Executio voti reservati potest commutari, aut dispensari, quoad tempus, & dilationem, quæ debet esse prodeus, & tantam, ut impediatur executionem.

2009 Vota verè conditionalia, & potest commutari in matoria reservata, purificati conditione, esse reservata tenet Pontius, quia evadunt absoluta. Non esse autem reservata probabile putant Leander, Tambur. &c. quia cum sint emissæ sub conditione, non vult consentum imperfectum, ut potest

penitentiam ab eventu futuro, nec purificatio
concordis facit, quin consensus fuerit im-
perialis.

2010 Dicitur *verò conditionalia*, quia si par-
ticulari significet tempus, & æquivalcat par-
ticulari, votum est absolutum pro præ-
sentis tempore, & reservatum: unde in hoc vo-
to *Voto castitatem si liberer à tempestate*,
à *tempestate*. Et si per particulam *si* inten-
da tempus executionis voti, votum est ab-
solutum; si autem intendas salutem, &c. pro
cautione, votum est verè conditionale. Ad
quod respondendum, non potest aptior dari
regula, quam ex affectu votentis; si namque
votus affectu ad materiam voti, particu-
laris exprimat particulam, quando: Si verò vo-
tus affectu conditionis habenda, putà fa-
stus, &c. si regulariter contingere solet, est
votum conditio.

2011 Item conditio, ut votum cedat à
revelatione, debet esse voluntarie adjecta
equumque amore, vel horrore, seu intuitu
quorum non sufficit, si sit naturaliter, aut
ex ipsa dispositione insita. Unde votum ca-
stis ab impubere emissum, licet sit condi-
tionatum, hac conditione: *Si pater consen-
sus post pubertatem non potest à Confes-
sari dispensari, aut commutari*, sed est re-
servatum: quamvis pater possit illud irritare.
Hac ratione vota solemnia Religionis
sunt reservata, quamvis includant tacitam
conditionem, qua Papa possit illa relaxare,
ut dicitur n. 1961. § 1679. Gobat, tom. 3. de
1900. 315. v. à num. 1979.

2012 Si quis voveat sub disjunctione duo
reservata, castitatem videlicet, vel Religio-
nem, neutrum commutari potest; quia u-
trumque est reservatum.

2013 Si quis voveat sub disjunctione duo
vota, quorum unum est reservatum, alterum
non reservatum, v. gr. castitatem, vel jeju-
nium, utrumque potest commutari; quia
tunc propter illam libertatem, quam habet
eligendi jejunium, castitas non est absolute;
& perfecte promissa: v. n. 183 §.

2014 Facta tamen electione reservati, sci-
licet castitatis, omisso non reservato, nempe
jejunio, si partem reservatam elegisti per no-
vum votum, erit reservatum; minime, si ab-
solute elegisti sine novo voto; quia tunc ele-
ctio illa non est votum, sed simplex voluntas,
& propositum eam partem servandi præ alia;
adeoque votum illud tunc non est reserva-
tum, sed remanet in sua natura, sicut prius.

2015 Idem dic, si altera pars non reser-
vata evadat impossibilis, v. gr. si vovens fiat
impotens ad jejunandum; non enim tunc
proinde altera pars, quæ est castitatis, evadet
reservata; quia illa impotentia non mutat vo-
ti substantiam sub qua erat antea: per accidens
namque est alteram partem eligi non posse.

QUÆRES I.

2016 *An materia subrogata pro voto re-
servato sit reservata: Vovi quis absolute ca-
stis, sed à Pontifice loco castitatis jeju-
nium impositum fuit. An hoc jejunium possit
commutari?*

Est reservatum, & incommutabile, tenent
Canonista: quia subrogatum sortitur na-
turam ejus, cui subrogatur. Non esse refer-
vatum, ac proinde commutari posse, imò &
dispensari ab Episcopo, aut Regularibus, do-
cent Theologi, Sanchez, Castropal. & alii;
quia materia reservata jam fuit à Pontifice in
non reservatum translata; & fundamentum
Canonistarum est verum in favorabilibus,
non odiosis.

QUÆRES II.

2017 *Puella vovit B. Virgini perpetuam
Virginisatem. An votum sit reservatum?*

Resp. Si puella promisit Deo, votum est
verum, & reservatum. Si non cogita-

Pp

vit

vit de Deo, vel si cogitavit, non cogitavit de promissione facienda Deo, sed solum habuit intentionem honorandi B. Virginem, & illi soli se obligare; votum non est reservatum. Gobat. tom. 3. de voto num. 21. §. 27. quia non est verum votum. verum namque votum est promissio facta Deo & cultus latria; dictum autem votum est cultus hyperdulie: v. num. 269.

2018 At, in dubio [ait Gobat] præludendum est, promissionem esse factam Deo; quia ita regulariter fit. Unde promissio facta alicui Sancto, non est proprie votum, nisi promittatur Deo, de implendo, quod Sancto promittitur. At quia vulgò, & secundum communem usum vocatur votum, cadit supra illud privilegium commutationis, dispensationis, &c.

De voto agunt Scotus in 3. d. 39. q. un. lit. O. in 3. d. 37. q. un. lit. A. d. 38. q. un. lit. A. B. C. Mastrius dis. 11. q. 3. n. 59. Bonac. tom. 2. pag. 278. Joan. la Cruz. pag. 29. Bufem. lib. 3. tr. 2. c. 3. Mendo in Epi. ver. votum. Aloza ver. votum. Cleric. cap. 46. Castropal. Tancr. Leander Ant. à Spir. Sanct. & Fagnanus sæpè citatus

DE III. PRÆCEPTO DECALOGI.

Sabbata Sanctifices.

2019 **I**n veteri Testamento erat Divino cultui designatus dies Sabbati, qui in novo fuit abrogatus, & pro eo ab Ecclesia institutus dies Dominicæ, Item præcepto ecclesiastico sunt assignata alia festa Domini, atque Sanctorum. Hoc præceptum præcipit celsationem ab operibus servilibus, à medio noctis antecedentis usque ad medium noctis sequentis, & obligat sub mortali: v. num. 166.

2020 Opus servile dicitur, quod spectat

principaliter ad laborem corporis, & principaliter fit ab operariis, ac servis, & licet præcipue à dominis, potius fit à servis: ut arare, & agere, & alia artis mechanicæ opera, quæ laborem corporis solum requirunt.

2021 Ultra hæc sunt jure Canonico sub mortali prohibita quinque opera servilia, seu actus forenses: Mercatum, civile, aut criminale, juramentum, omnis processus, & actus judiciales, nisi illis, qui ob pietatem sunt.

2022 Quoad mercatum, attendenda est consuetudo locorum: Clericus c. 7. Item testes possunt examinari die festi, si juramentum sit datum die precedenti, & causa expeditio imminet ob bonam communem. Clericus cit. num. 37. & jure amicabiliter partes componere.

2023 Ars liberalis dicitur, quæ principaliter spectat ad animum: ut organa pulchre agere, digladiare, &c.

2024 Inter opera servilia, & artes liberes, sunt opera media, quæ non prohibentur, etiam si fiant ob lucrum, ut venari, pueri, iter agere, &c.

2025 Comediæ non sunt opera servilia. In aliquibus tamen locis, uti Romæ, quibusdam sunt prohibentur; quia illæ, & similia, maxime animum à Deo avertunt, & quæ debent erga eum occupari.

Die festo pugnare non est peccatum mortale n. 4. quia non est opus servile.

2026 Qui pluribus diebus festis per opus cum tempore opus servile exercet, non peccat mortaliter, etiam si modica illa simul modeste tempus constituent, quia præceptum affixum diei adeoque opera illa non committuntur moraliter; bene verò, si eodem festo per interpolatas vices parva opera exerceret, quæ simul constituent quantum ad notabilem temporis.